Nunquã ſanè ſine noſtra cõſcientia:magiſtra unctio quæ
docet de omnibus tollatur à nobis ſi duplicato uolumus
munere non fraudari.Nunquã cũ uenerit inueniat impa-
ratos:ſed ſemp uultus ſuſpẽſos expãſoſq; habentes ſinus
Luc.12. ad largam dñi benedictiõem.Tales deniq; quærit ſimiles
hoibus expectantibus dñm ſuũ qñ reuertaꝛ à nuptijs:qui
utiq; ab illis ſupnæ mẽſe copioſis delitijs,uacua nunquã
reuertitur manu.Vigilandũ proinde,& uigilandũ omni
hora:quia neſcimus qua hora ſpũs uenturus ſit,ſeu iterũ
abiturus.It & redit ſpũs:& qui ſtat eo tenente:deferente
cadat neceſſe eſt:ſed nõ collideꝛ:quia dñs rurſum ſuppo-
nit manũ ſuã.Et has alternare uices non ceſſat in his qui
ſpũales ſunt,uel quos potiꝰ ſpũales proinde ipſe creare in
ꝓu.24. tendit uiſitãs diluculo,& ſubito probãs. Deniq; ſepties
cadit iuſtus & ſepties reſurgit:ſi tñ cadat in die,ut ſe cade
re uideat:& cecidiſſe ſciat & reſurgere cupiat,& requirat
Pſal.29. manum adiuuãtis,& dicat.Domine in uoluntate tua præ
ſtitiſti decori modo uirtutẽ.Auertiſti faciẽ tuã à me:& fa-
ctus ſum cõturbatꝰ.Aliud eſt dubitare de ueritate(quod
patiaris neceſſe eſt)cum ſpiritus minime ſpirat:& aliud ſa
pere falſitatẽ,quod facile caues ſi eandẽ tuã ignorantiam
nõ ignoras:quatenus dicas & tu.Et ſi qd ignoraui:igno-
rantia mea mecum eſt. C Sancti iob ſententia eſt.Agno-
ſcite. Peſſimæ matris ignorantiæ:peſſimæ itidẽ filiæ duæ
ſunt:falſitas & dubietas. Illa miſerior,iſta miſerabilior,
Pernicioſior illa,iſta moleſtior.Cũ loqꝛ ſpũs cedit utraq;
& eſt nõ ſolum ueritas,ſed & certa ueritas. Eſt quippe ue
ritatis ille ſpiritus:cui cõtraria falſitas eſt.Eſt & ſapiẽtiæ:
quæ cum ſit candor uitæ æternæ:& ubiq; attingat ꝓpter
munditiam ſuam:obſcurum ambigui non admittit.Cauẽ
da ſanè,cum ſpiritus iſte non loquitur,etſi nõ moleſta du
bietas:certè falſitas execrãda. Aliud eſt enim ſub incerto
hoc uel illud opinando ſentire:aliud temere affirmare qđ
neſcias. Aut ergo loquaꝛ ſemper ſpiritꝰ:quod noſtri qui
dẽ minime arbitrij eſt:aut qñ ſilere placet,hoc ipſum indi
cet & loquatur,ſaltẽ ſuum ſilentium,ne ipm nobis falſo
præire putãtes:noſtrũ pro ipſo male ſecuti ſequamur er-
rorem.Et ſi ſuſpẽderit ambiguo,nõ relinquat mendacio.
Eſt qui dubie profert mendaciũ,nec mẽtitur:& eſt qui ue
ritatẽ quã neſcit affirmat,& mẽtitur.Nam & ille non qdẽ
quod non eſt eſſe,ſed ſe quod credit credere dicit & uerũ
dicit:etiã ſi hoc uerum nõ ſit quod credit:& is cũ ſe certũ
unde non eſt certus dicit,uerum non dicit:etiã ſi uerũ ſit
de quo aſſerit.His præmiſſis ad cautelam talia inexperto
rũ,ſequaꝛ iã ſpiritũ ſicut cõfido præeuntẽ:eadẽ tñ cautela
ſi potero quã præmiſi,& tentabo facere ipe qđ doceo:ne
dicatur & mihi. Tu qui alios doces:teipſum non doces.
Rom.2. D Diſtinguendum ſanè inter manifeſta & dubia:nec illa
ſcilicet adduci in dubiũ:nec iſta temere affirmari. Quod
quidem ipum de magiſterio ſperandũ eſt ſpũs.Nec enim
noſtra ad illud oĩno induſtria ſufficit.Quis nouit hoiem:
an id quod inter homines iudicatũ à deo:ſermo ſuperior
(à quo uidelicet ſi bene memini quartꝰ eſt iſte)patefecit
in ſupernis quoq; iudicium iam factũ præceſſerit?Quod
dico tale eſt. Putaſne lucifer ille q mane oriebaꝛ:ſed præ-
propere eleuabaꝛ:antequã uerteretur in tenebras generi
noſtro inuiderit:& ipſe olei effuſionẽ,ut per ſeipſum iam
tunc indignabũdus muſſitaret dicens intra ſe quodãmo-
do:ut quid perditio hæc?Hoc ego non aſſero dicere ſpi-
ritũ:ſed nec cõtradicere dico.Neſcio eñ.Potuit autẽ cõ-
tingere(ſi tamẽ incredibile nõ putetur)plenũ ſapiẽtia&
perfectũ decore:hoies præſcire potuiſſe futuros etiam &
ꝑfecturos ĩ parẽ gloriã. Sed ſi præſciuit ĩ dei uerbo abſq;
dubio uidit:& in liuore ſuo inuidit:& molitus eſt habere
ſubiectos:ſocios dedignatꝰ.Infirmiores ſunt(ĩquit)infe
rioreſq; natura:nõ decet eſſe cõciues:nec æquales in glo-
ria.An forte prodit impiam hãc eius machinationem illa
præſumpta aſcenſio ſeſſioq; ſignificans magiſteriũ?Aſcẽ
Eſai.14. dam,inquit,ſuper mõtem excelſum,& ſedebo in lateribꝰ
aquilonis quo altiſſimi quãdam proinde ſimilitudinem
obtineret:ſi quemadmodum ille ſuper cherubin ſedẽs gu
bernat omnem angelicam creaturam:ita & ipſe altus ſede
ret regeretq; genus humanum.Abſit.Iniquitatem medi-
tatus eſt in cubili ſuo:mentiaꝛ iniquitas ſibi.Nos aliũ nõ
cognoſcimus iudicem quàm auctorem.Nõ diabolus,ſed
dominus iudicabit orbem terræ:ipſe deus noſter in ſecu-
lum & in ſeculũ ſecli:ipſe reget nos in ſecula.Ergo in cæ-
lo cõcepit dolorem:& in paradiſo peperit iniquitatẽ pro
lem malitiæ:matrem mortis & crĩminarum:omniumq; pri-
ma parẽs ſuperbia. Nam etſi inuidia diaboli mors intra- Sap.2.
uit in orbem terrarum:initiũ tamen omnis peccati ſuper-
bia.Verum quid illi profuit?Nihilominus tu in nobis es Hier.10.
domine:& nomen tuum inuocatum eſt ſuper nos.Et dicit
populus acquiſitionis:dicit eccleſia redẽptorum. Oleũ Cañ.1.
effuſum nomẽ tuũ. Cũ eijcior ergo:tu illud effundis poſt
me & in me:quoniam cum iratus fuerit:miſericordiæ re-
cordaberis. C Accepit tamẽ ſathan regnũ ſup omnes
filios ſuperbiæ:factus princeps tenebrarũ harũ:ut regno
humilitatis etiã ſuperbiã militet:dum in uno ſuo princi-
patu temporali & tali multos humiles excelſos æternoſq;
reges cõſtituit.Iocundũ iudiciũ ut ſuperbꝰ ille humiliũ
malleator:eiſdẽ ipſis neſciẽs fabricet coronas perſonas,
impugnãdo oẽs,& oĩbus ſuccumbẽdo.Siquidẽ ubiq; &
ſemper iudicabit dñs populos:& ſaluos faciet filios pau-
perũ:& humiliabit calũniatorẽ.Vbiq; & ſemper defenſa-
bit ſuos,propulſabit nocẽtes:& tollet uirgam peccatorũ
deſuper ſortẽ iuſtorũ:ut nõ extendãt iuſti ad iniquitatem
manus ſuas.Eritq; tandem cũ ex toto arcũ cõteret & cõ-
fringet arma:& ſcuta comburet igni. Tu tibi miſer ſedẽ Pſal.45
collocas in aquilõe:plaga nebuloſa & frigida:& ecce ſu-
ſcitantur de puluere inopes,& de ſtercore pauperes:ut ſe
deant cũ principibus,& ſolũ gloriæ teneãt:doleaſq; im-
pleri illud.Pauper & inops laudabũt nomẽ tuũ. Gratias
tibi pater orphanorũ & iudex pupillorum:incaluit ſuper
nos mons coagulatus,mons pinguis,cæli diſtillauerũt à
facie dei ſynai,effuſum eſt oleũ,dilatatũ eſt nomẽ qđ no-
bis & cui nos inuidebat iniquus.Dilatatũ (ĩquam) uſq; Pſal.8.
ad corda & ora paruulorũ:& in ore infantium & lacten- Pſal.11.
tium perficitur laus.Porrò peccator uidebit & iraſcetur
& erit ſicut ira implacabilis:ſic flamma inextinguibilis:
quæ iam parata eſt ei & angelis eius.Zelus dñi exercituũ
faciet hoc.Quomodo me amas deꝰ meꝰ,amor meus?quo
modo me amas:ubiq; recordans mei,ubiq; zelans ſalutem
egeni & pauperis:non ſolũ aduerſum homines ſuperbos
ſed etiam aduerſus ſublimes angelos:in cælo & in terra iu
dicas domine nocentes me:expugnas impugnãtes me.
Vbiq; ſubuenis,ubiq; aſſiſtis,ubiq; à dextris es mihi do-
mine ne cõmouear.Hæc cãtabo dño in uita mea:pſallam
deo meo quãdiu ſum. D Hæ uirtutes eius hæc mirabilia
eius q fecit.Hoc primũ & maximũ iudiciũ,qđ mihi illa
cõſcia ſecretorũ aperuit uirgo maria.Depoſuit(ĩquiẽs) Lucæ.1.
potẽtes de ſede:& exaltauit hũiles. Eſurientes impleuit
bonis:& diuites dimiſit inanes.Secundũ aũt ſiĉ eſt huic Ioan.9.
quod iã audiſtis:ut q nõ uidẽt uideãt:& q uidẽt cæci fiãt. Pſal.118.
In his duobus iudicijs cõſoleꝛ ſe paup,& dicat. Memor
fui iudiciorũ tuorũ à ſeculo dñe:& cõſolatus ſum.Sed re
uertamur ad noſipſos:ſcrutemurq; uias nr̃as:& ut in ueri-
tate id poſſimus,ĩuocemus ſpiritũ ueritatis:& reuocemꝰ
ab alto quo nos eduxerat,quatenꝰ antecedat nos etiã ad
nos:qm̃ ſine ipſo poſſumꝰ nihil.Nec uerẽdũ ꝙ dedigneꝛ
cõdeſcẽdere nobis:qui potius ſi uel exiguũ qd,abſq; ipo
conamur,indignaꝛ.Nõ eſt eñ ille uadens & nõ rediens:
ſed ducit nos & reducit de claritate in claritatem tanquã
dñi ſpũs:qñq; rapiẽs ad ſe in lumine ſuo:qñq; cõtẽperãs
& illuminãs tenebras noſtras:ut ſiue ſupra nos,ſiue apud
nos,ſemper in luce,ſemp ut filij lucis ambulemus. Trãſi-
uimus alegoriarum umbras:uentũ eſt ad indaganda mo-
ralia.Edificata eſt fides,inſtruatur uita:exercitatus eſt in-
tallectus,dictetur actus.Siquidẽ intellectus bonus omni Pſal.110
bus facientibus eũ:ſi tamen & actus & intelligentia diri-
gantur in laudem & gloriam domini noſtri ieſu chriſti:q
eſt ſuper omnia deus benedictus in ſecula.Amen.

De duabus

De duabus operationibus ſpiritusſancti:quarũ
una uocaꝛ effuſio,& alia infuſio. Sermo.XVIII. B

Canti.1. OLeum effuſum nomẽ tuũ. Quid certũ
demonſtrat ſpũſſctũs nobis in nobis
occaſiõe huiꝰ capituli?Profectò(qđ
iterim occurrit) geminæ cuiuſdã ſuæ
operatiõis experimẽtũ.Vnius quidẽ
qua nos primo intus ꝟtutibꝰ ſolidat
ad ſalutẽ:alterius uerò qua foris q̃q;
mũeribus ornat ad lucrũ:Illas nobis,hæc nr̃is accipimꝰ:
ꝟbi gr̃a:fides,ſpes,charitas nobis ꝓpꝛ nos danꝛ.Abſq;
his qppe ſalui eſſe nõ poſſumus.Porro ſciæ ſeu ſapiẽtiæ
ſermo:gr̃a curatiõis:ꝓphetia,ſi᷒aq; qbus carere cũ inte-
gritate etiã ſalutis ꝓpriæ poſſumus:ꝓximorũ ꝓculdubio
in ſalutẽ expẽdẽda donanꝛ.Et has ſpũſſcti opatiões quas
uel in nobis,uel in alijs experimur:ut ex re noĩa accipiãt,
infuſionẽ ſi placet atq; effuſionẽ nominemꝰ.Cuinã ergo
harũ cõuenit oleũ effuſum nomẽ tuũ. Nónne effuſioni?
Nã de infuſiõe infuſum potiꝰ quàm effuſum dixiſſet.De-
niq; de uberũ foris ſpirãte fragrãtia,& nõ de ĩternis ſpõ-
ſæ ꝟtutibus ꝓlatũ eſt:oleũ effuſum nomẽ tuũ.Deniq; ob
bonũ odorẽ uberũ extriſecus ꝑfuſorũ:ait ſpõſa.Oleũ ef-
fuſum nomẽ tuũ:aſcribẽs ipſum odorẽ noĩ ſpõſi tanquã
oleo effuſo ſup ubera.Et qcũq; mũere gr̃æ exterioris per
fuſum ſe ſentit:quo & ipe alijs refundere poſſit:etiã huic
dicere eſt:oleũ effuſum nomẽ tuũ.Sed ſanè cauendũ ĩ his
aut dare qđ nobis accepimꝰ:aut qđ erogãdũ accepimus
retinere.Rẽ ꝑfectò ꝓximi retines tibi:ſi(ꝟbi cã) plenus
ꝟtutibꝰ cũ ſis foriſq; nihilominꝰ donis ſciæ & eloquẽtiæ
ꝟtuti adornatꝰ:metu fortè aut ſegnitiæ:aut minꝰ diſcre
ta hũilitate:uerbũ bonũ qđ poſſet ꝓdeſſe mltis,ĩutili imo
dãnabili ligas ſilẽtio:certè maledictus ꝙ frumẽtũ abſcõ-
dit ĩ populis.Rurſum qđ tuũ eſt ſpargis & ꝑdis:ſi priuſ-
quã infundaris tu:totus ſemiplenꝰ feſtines effundere:cõ-
tra legẽ arans in primogenito bouis,& ouis primogeni-
tum tõdens.Nimirũ uita atq; ſalute quã alteri das te frau
das:dũ ſana uacuus intentione,glr̃iæ inanis uẽto inflaris
aut terrenæ cupiditatis ueneno inficeris,& læthali apoſte
mate turgẽs in teris. D Quãobrẽ ſi ſapis cõchã te exhi-
bebis,& nõ canalẽ. Hic ſiqdẽ penè ſimul & recepit & re-
fundit.Illa uerò donec impleaꝛ,expectat:& ſic qđ ſuper
abundat ſine ſuo damno cõicat:ſciẽs maledictũ qui partẽ
ſuã facit deteriorẽ.Et ne meũ cõſiliũ contẽptibile ducas:
ꝓuer.29 audi ſapiẽtiorẽ me.Stultus(ait ſalomon)profert ſpiritũ
ſuũ ſimul:ſapiẽs reſeruat in poſterũ.Verum canales mul-
tos hodie habemus in eccleſia:conchas uerò perpaucas.
Tantæ charitatis ſũt per quos nobis fluẽta cæleſtia ema
nant:ut ante effundere quam infundi uelint:loqui quàm
audire paratiores & prompti docere qđ nõ didicerũt:&
alijs præeſſe geſtiẽtes,qui ſeipſos regere neſciũt.Ego nul
lum ad ſalutẽ pietatis gradũ illi gradui anteponẽdum exi
ſtimo:quẽ ſapiẽs poſuit dicens.Miſerere aĩæ tuæ placens
deo.Q̃ ſi non habeo niſi parumper olei quo ungar:putas
Eccľ.30. tibi debeo dare & remanere inanis?Seruo illud mihi:&
oĩno niſi ad ꝓphetæ iuſſionẽ non ꝓfero.Si inſtituerint ro
gitãtes aliq ex his q fortẽ exiſtimant de me ſupra id quod
uidẽt in me:aut audiũt aliqd ex me,rñdebiꝛ eis.Ne forte
Mat.25 nõ ſufficiat nobis & uobis:ite potiꝰ ad uẽdentes & emite
uobis.Sed charitas(inqs) nõ quærit quæ ſua ſunt.Et tu
ſcis quãobrẽ? Nõ q̃rit q ſua ſunt,ꝑfectò qa nõ deſunt.
1.Co.13. Quis nã q̃rat qđ habet?Charitas q̃ ſua ſunt,id eſt ꝓpriæ
ſaluti neceſſaria nũquã non habet.Nec modo habet,ſed
etiã abũdat.Vult abũdare ſibi:ut poſſit & oĩbus. Seruat
ſibi quãtũ ſufficiat:ut nulli deficiat.Alioquin ſi plena nõ
eſt,perfecta non eſt. B Cæterũ tu frater cui firma ſatis pro
pria ſalus nondũ eſt:cui charitas adhuc aut nulla eſt:aut
adeò tenera atq; arũdinea:quatenꝰ oĩ flatui cedat,omni
credat ſpũi,oĩ circũferaꝛ uẽto doctrinæ,imo cui charitas
tanta eſt:ut ultra mãdatũ quidẽ diligas ꝓximum tuũ plus
quàm teipſum:& rurſum tãtilla ut cõtra mãdatum fauore
liqueſcat,pauore deficiat,perturbeꝛ triſtitia,auaritia con-
trahatur,protrahaꝛ ambitione,ſuſpicionibus inquieteꝛ,
cõuitijs exagiteꝛ,curis euiſcereꝛ,honoribꝰ tumeat,liuore
tabeſcat.Tu(inquam)ita ĩ ꝓprijs teipſum ſentiẽs:quanã
dementia q̃ſo aliena curare aut ambis aut acqeſcis?ſed eñ
audi qd cõſulat cauta uigilq; charitas. Nõ ꝙ alijs(inqt)
ſit remiſſio:uobis autẽ tribulatio:ſed ex æqualitate.Noli Mat,23.
nimiũ eſſe iuſtus.Sufficit ut diligas proximũ tuũ,tanquã
teipũm:hoc qppe eſt ex æqualitate.Dicit eñ dauid:Sicut
adipe& pĩguedine repleatur aĩa mea:& labijs exultatiõis Pſal.22.
laudabit os meũ:infundi nimirũ prius uolens,& ſic effun
dere.Nec ſolũ infundi prius ſed & impleri quatenꝰ de ple
nitudine eructaret:non oſcitaret de inanitate.Caute qdẽ:
ne quod alijs remiſſio ſibi eſſet tribulatio.Et nihilominus
caſte imitans illũ de cuiꝰ plenitudine omnes accepimus.
C Diſce & tu nõ niſi de pleno effundere:nec deo largior
eſſe uelis.Concha imiteꝛ fontẽ.Nõ manat ille in riuũ:nec
in lacũ extẽdiꝛ,donec ſuis ſatieꝛ aqs.Non pudeat conchã
nõ eſſe ſuo fonte ꝓfuſiorẽ.Deniq; ipſe fons uitæ plenꝰ in
ſeipſo & plenꝰ ſeipſo,nónne primũ qdẽ ebulliẽs & ſaliẽs
in ꝓxima ſecreta cælorũ oĩa ĩpleuit bonitate:& tũc demũ
impletis ſecretioribꝰ ſuperioribuſq; partibꝰ erupit ad ter
ras:ac de ſupfluo hoies & iumẽta ſaluauit:quẽadmodum
multiplicauit miam ſuã deꝰ?Prius interna repleuit:& ſic
exundans in multis miſerationibus ſuis uiſitauit terrã &
inebriauit eã:multiplicauit locupletare eã.Ergo & tu fac
ſimiliter.Implere prius,& ſic curato effundere. Benigna
prudẽſq; charitas affluere cõſueuit:nõ effluere.Fili mi ne
pereffluas,ait ſalomõ:& apl̃s.Propterea inqt debemꝰ intẽ
dere his quæ dicunꝛ:ne forte pereffluamꝰ.Quid eñ? Tu Heb.2.
ne paulo ſanctior?ſapientior ſalomone?Alioqn nec mihi
ſedet ditari ex te exinanito.Si eñ tu tibi nequã:cui bonꝰ
eris?De cumulo ſi uales adiuua me.Sin autẽ:parcito tibi.
D Sed iam audite quæ & quanta ſaluti ꝓpriæ neceſſaria
ſint:quæ & quanta infundi oporteat prius quàm effunde
re præſumamus:quæ tñ impræſentiarũ breuiter colligere
potero.Hora ſiqdẽ iã multũ aſcendit:& ſmonis urget ad
finẽ.Accedit medicus ad uulneratũ:ſpũs ad aĩam.Quam
eñ nõ reperiat gladio diaboli uulneratã:etiã poſt ſanatũ
uulnus antiqui delicti medicamẽto baptiſmatis?Ergo ad
illã aĩam quæ dicit.Putruerũt & corruptæ ſunt cicatrices
meæ à facie inſipiẽtiæ meæ:cũ accedit ſpũs qd primo opꝰ Pſal.37.
eſt?Vt tumor uel ulcꝰ qđ fortè ſupercreuit in uulnere:&
poteſt impedire ſanitatẽ ante omnia amputeꝛ.Abſcindaꝛ
itaq; ferro acutæ cõpunctionis ulcus inueteratæ conſue-
tudinis. Sed eſt acerbus dolor:leniaꝛ ꝓinde unguẽto de-
uotionis:qđ nõ eſt aliud niſi cõcepta de ſpe indulgentiæ
exultatio.Hanc cõtinẽdi parit facultas:& uictoria de pec
cato.Iam gratias agit & dicit.Dirupiſti uincula mea:tibi
ſacrificabo hoſtiã laudis. Deinde apponiꝛ medicamentũ
pœnitẽtiæ:malagma ieiuniorum,uigiliarũ,orationũ:& ſi
qua ſunt alia pœnitentiũ exercitia.In labore cibandus eſt
cibo boni operis:ne deficiat.Q̃ opus ſit cibus inde doce
ris.Meus cibus eſt,inquit,ut faciam uolũtatẽ patris mei.
Itaq; comitẽtur pœnitẽtiæ labores:pietatis opa quæ cõ- Ioan.4.
fortẽt.Magnã,ait,fiduciã præſtat apud altiſſimũ eleemo-
ſyna.Cibus ſitim excitat,potãdus eſt.Accedat cibo boni
operis orõnis potꝰ:cõponẽs ĩ ſtomacho cõſciæ qđ bene
geſtũ eſt.& cõmẽdãs deo. Orando bibiꝛ uinum lætificãs
cor hoĩs:uinũ ſpũs qđ inebriat:& carnaliũ uoluptatũ in-
fundit obliuionẽ.Humectat interiora arẽtis cõſciæ:eſcas
bonorũ actuũ digerit & deducit ꝑ quædã animæ mẽbra:
fidem roborãs:ſpem cõfortãs uegetãs ordinãſq; charita-
tem,ĩpinguãs mores. B Sũpto cibo potuq;:qd iã reſtat
niſi ut pauſet ægrotꝰ:& qeti cõtemplatiõis poſt ſudores
actiõis incũbat?Dormiens ĩ cõtemplatiõe deũ ſomniat ꝑ
ſpeculũ ſiqdem & ĩ enigmate:nõ aũt facie ad faciem interĩ
intueꝛ. Tamẽ ſic nõ tam ſpectati quàm coniectati:idq; ra
ptim & quaſi ſub quodã coruſcamine ſcintillulæ tranſeũ-
tis:tenuiter uix attacti inardeſcit amore:& ait.Aĩa mea de
ſiderauit te ĩ nocte:ſed & ſpũs meus in ꝑcordijs meus.Ta
lis amor zelat:hic decet amicũ ſpõſi:hoc neceſſe eſt ardeat

fidelis ſeruus & prudens quē conſtituit dn̄s ſuper familiā
ſuā. Hic replet: hic feruet: hic ebullit: hic iam ſecur⁹ effun-
2.Co.11. dit: exundās & erūpēs ac dicēs. Quis infirmat̄ & ego non
infirmor? Quis ſcādalizat̄ & ego non uror? Prædicet, fru-
ctificet, innouet ſigna, immutet mirabilia: nō eſt quod ſe
Rom.13. immiſceat uanitas ubi totū occupat charitas. Siquidem
Ioan.4. plenitudo legis & cordis eſt charitas, ſi tn̄ plena. Deus de-
niq; charitas eſt: & nihil eſt in rebus quod poſſit replere
creaturam factam ad imaginē dei: niſi charitas deus, qui
ſolus maior eſt illa. Eam nondum adeptus periculoſiſſime
promouet̄: quantis libet alijs uideat̄ pollere uirtutib⁹. Si
habuerit oēm ſciētiā: ſi dederit oēm ſubſtātiā ſuam paupe-
ribus: ſi tradiderit corpus ſuū ita ut ardeat: abſq; charita-
te uacuus eſt. En quanta prius infundenda ſunt: ut effun-
dere audeamus de plenitudine: nō de penuria largientes.
Primo quidē cōpunctio: deinde deuotio: tertio pœniten-
tiæ labor: quarto pietatis opus: quinto oratiōis ſtudium;
ſexto cōtemplationis ocium, ſeptimo plenitudo dilectio-
nis. Hæc omnia operat̄ unus atq; idē ſpiritus ſecūdū ope-
rationē quæ īfuſio appellat̄: quaten⁹ illa quæ effuſio dicta
eſt: pure & ob hoc tute iam adminiſtret̄ ad laudem & glo-
riā dn̄i noſtri Ieſu xp̄i. Qui cum patre & ſpirituſancto ui-
uit & regnat deus in ſecula ſeculorum. Amen

De nouē ordinib⁹ angelorū. Sermo. XIX. D

ADhuc ſponſa amatoria loquitur: adhuc pergit
amplius ꝓſequi laudes ſponſi. Et gratiā prouo-
cat dū monſtrat eā: quā iā acceperat ī ſe uacuā
nō fuiſſe. Audi etenī qd ſequuta adiūgit. Pro-
Cant.1. pterea (īquit) adoleſcentulæ dilexerūt te nimis. Quaſi di-
cat. Nō fruſtra nec inaniter nomen tuum exinanitum eſt
ô ſpōſe atq; effuſum in ubera mea: ꝓpterea eñi adoleſcen-
tulæ dilexerūt te nimis. Propter qd? Propter nomen effu-
ſum & propter ubera ex eo perfuſa. Inde quippe excitatæ
ſunt in amorē ſpōſi: inde ſumpſerūt ut diligāt. Sponſa in-
fuſum munus excipiente: ille mox ſenſere fragrantiā: quæ
lōge à matre minime eſſe poterat: atq; illa ſuauitate reple-
Rom.5. tæ dicūt. Charitas dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per
ſpiritūſanctū qui datus eſt nobis. Ergo ipſarū deuotionē
ſponſa commēdās: hic (inquit) fructus ô ſpōſe effuſi noīs
tui: ꝙ ꝓpterea adoleſcētulæ dilexerūt te. Effuſum ſiquidē
ſentiūt: quod integrū capere nō ualebāt: ꝓpterea dilexe-
runt te. Effuſio qppe nomē facit capabile: captus amabi-
le: ſed adoleſcentulis duntaxat. Qui capaciores ſunt inte-
gro gaudent: effuſo non indigent. B Angelica creatura
irrepercuſſa mentis acie intuet̄ diuinorū iudiciorū abyſ-
ſum multā: quorū ſummæ æqtatis ineffabili delectatione
beata: gloriat̄ inſuper effectui ea mācipari per ſuum mini-
ſterium, ac palā fieri: & ꝓpterea diligit merito dn̄m xp̄m.
Heb.1. Nōne oēs, ait, adminiſtratorij ſpirit⁹ ſunt: miſſi in miniſte-
rium propter eos qui hæreditatē capiūt ſalutis? Porrò ar-
changelos (ut eis aliqd differentius ab his qui ſimpliciter
angeli ſunt tribuamus) mirabiliter credo delectat ꝙ ipſis
quoq; æternæ ſapientiæ conſilijs familiarius admittūtur:
eadēq; per ipſos locis quæq; ſuis atq; tp̄ibus ſummo mo-
deramine diſpēſant̄. Et hæc cauſa ꝙ diligunt dn̄m xp̄m &
ipſi. Illæ quoq; beatitudines quæ uirtutes ex eo forſitan
appellatæ ſunt, ꝙ uirtutū ac prodigiorū occultas perpe-
tuaſq; cauſas felici curioſitate rimari ac mirari diuinitus
ordinatæ: ſigna quæ & qn̄ uolūt ex oibus elemētis terris
potēter exhibeāt: & ipſæ ergo exinde non inmerito inar-
deſcūt diligere dn̄m uirtutū & dei ueritatē xp̄m. Plenum
quippe eſt ſuauitatis & gratiæ: incerta & occulta ſapien-
tiæ in ip̄a ſapiētia intueri: plenū nihilominus honoris &
gloriæ, cauſarū in dei uerbo abſcōditarū mundo ſpectan-
das mirandaſq; in manu ipſorum dirigi efficiētias. Sed &
illi ſpūs q poteſtates noīant̄ dum crucifixi noſtri diuinam
oīpotentiā ubiq; fortiter attingētē intueri ac magnifica-
re delectantur: exturbare & debellare dæmonum hoīmq;
cōtrarias poteſtates, pro his q hæreditatē capiūt ſalutis,
accipiūt poteſtatē. Et hi nōnne iuſtiſſimā habent cauſam:
ut diligāt dn̄m ieſum? C Sunt & ſuper iſtos pricipatus
q ipſum altius ſpeculātes, & liquido præuidētes, uniuer-
ſitatis eſſe principiū & primogenitū ois creaturæ: tanta
ꝓinde principatus dignitate donant̄: ut ubiq; terrarum
habeāt poteſtatē: quaſi de ſummo quodā rerū cardine, re-
gna & principat⁹: & quaslibet pro arbitrio mutare & or-
dinare dignitates: pro quorūq; meritis facere primos no-
uiſſimos, & nouiſſimos primos: deponere potentes de ſe-
de & exaltare humiles. Et hæc iſtis quoq; ratio diligēdi.
Sed diligūt & dn̄ationes. Cur? neſcio qd ſubtilius, ſubli-
miuſq; indagare: de xp̄i interminabili atq; irrefragabili
dn̄atu: laudabili quadā præſumptiōe feruntur, ꝙ ſcilicet
ubiq;, uniuerſitatis nō ſolū potēs, ſed & præſens, ſupra
infraq; obſequi rectiſſimæ uolūtati ſuæ: rurſus temporū
motus corporū, nut⁹ mētiū ordine utiq; pulcherrimo co-
gat: idq; cura tam uigili ut ne punctoqdē, aut iotæ uni: ut
dicit̄ horū oīm debitū ſubtrahere famulatum ullatenus
liceat: opa tn̄ tā facili ut turbationē ſeu anxietatē ullā, om-
nino gubernator nō ſentiat. Intuētes ergo dn̄m ſabaoth
tāta, cū trāqllitate oīa iudicātē, intentiſſimæ ſuauiſſimæq;
cōtēplationis ſtupore nimio ſed ſenſato rapti in illud di-
uinæ charitatis tam ingens pelagus recipiūt ſeſe in ſecre-
tiori ſquodā miræ trāquillitatis receſſu, ubi tanta pace ac
ſecuritate fruūtur: ut quieſcētibus ipſis ꝓ reuerētia præ-
rogatiuæ: tanquā uere dn̄ationib⁹ miniſtrare & militare
uideat̄ cætera multitudo. D In thronis ſedet deus. Et
puto ꝙ his ſpiritib⁹ ſupra oēs q memorati ſunt: & iuſtior
cauſa & copioſior ſit materia diligēdi. Etenim ſi ītres ho-
minis regis cuiuſcūq; palatiū: nōnne cum plenū ſit ſellis,
ſcannis, cathedriſq; regia ſedes in eminenti poſita cerni-
tur? Et nō eſt neceſſe q̄rere ubi rex ſedere ſolitus ſit, ni-
mirum mox occurrit manifeſta ſedes eius: cæteris altior
ornatiorq; ſedilib⁹. Sic quoq; oīm decoris ornatu cūctis
alijs p̄eminere ſpiritib⁹ iſtos intellige: in qb⁹ ſpeciali quo-
dam ſtupēdæ dignationis munere: diuina elegit reſidere
maieſtas. Q; ſi ſeſſio ſignificat magiſterium: puto illū qui
unus eſt nobis magiſter in cælo & in terra: dei ſapientiā
chriſtū, cū alias qdē ubiq; attingat ꝓpter mūditiā ſuam:
ſpeciali⁹ tn̄ iſtos atq; principalius tāquā propriā ſedē ſua
illuſtrare p̄ſentia: & inde tanquā de ſolēni auditorio do-
cere angelū: docere hoīem ſciētiā. Inde angelis diuinorū
notitia iudiciorū, inde cōſiliorū archāgelis ibis uirtutes
audiūt, qn̄ & ubi & qualia ꝓferant ſigna. Ibi deniq; uni-
uerſi ſiue ſint ptātes ſiue principat⁹ ſiue dn̄atiōes: diſcūt
ꝓfectò qd ex officio debeāt: qd pro dignitate p̄ſumant: &
quod p̄cipue cautū eſt oibus: accepta poteſtate ad ꝓpriā
uolutatē ſeu gloriā non abuti. B Illa tn̄ cæli agmina q̄
cherubin nūcupant̄ (ſi eis ſui uocabli ſeruet̄ ītei p̄tatio)
arbitror nil habere qd̓ ab ipſis aut per ipſos accipiāt, cū
de ipſo fonte ad plenum haurire liceat: ipſo ea per ſe dn̄o
ieſu dignāter introducēte in oēm plenitudinē ueritatis:
& theſauros ſapiæ ſciētiæq; (q in eo oēs abſcondti ſunt)
largiſſime reuelante. Sed nec ea quæ appellata ſunt ſera-
phim: qppe q̄ ipſa charitas deus in ſe adeò traxit & abſor-
buit, atq; in eundē rapuit ſanctæ affectiōis ardorē: ut un⁹
cū deo eſſe ſpūs uideātur: inſtar profectò ignis qui aerem
quē inflāmat dū ſuū ei totū calorē imprimit, induitq; co-
lorē: nō ignitū ſed ignē feciſſe cernit̄. Amāt itaq; p̄cipue
cōtēplari in deo illi qdē ſpūs ſciētiā: cuius nō eſt numer⁹:
hi uerò charitatē quæ nūquam excidit. Vnde & noīa iſta
ſortiti ſunt: ex eo qppe in quo p̄eminere uident̄. Nā che-
rubim qdem plenitudo ſciæ: ſeraphin uerò incēdētia uel
incēſa dicūtur. Diligit̄ ergo ab angelis de⁹ ob iudiciorū
ſuorū ſummā æqtatem. Ab archāgelis ob cōſiliorū ſum-
mā moderationē. Porrò à uirtutib⁹ ob benigniſſimā ex-
hibitionē miraculorū: ꝑ quæ īcredulos dignātiſſime tra-
hit ad fidē. A poteſtatib⁹ uerò ob illā iuſtiſſimæ potētiæ
uim: q̄ ſolet à pijs malignātib⁹ ꝓpulſare & arcere crude-
litatē. Verū à principatib⁹ ob æternā & originalē illā uir-
tutē: qua dat eſſe & eſſendi principiū omni creaturæ ſupe-
riori & inferiori, ſpiritali & corpali: attigēs à fine uſq; ad
finē fortiter. A dn̄ationib⁹ q̄q; ob placidiſſimā uolūtatē:
qua licet

qua licet ubiq; dn̄etur in fortitudine brachij ſui: uirtute
tn̄ potētiori pro ſua ingenita lenitate & imperturbabili
trāquillitate diſponit oīa ſuauiter. Diligit̄ & à thronis ob
beneuolētiā magiſtræ ſapiæ, ſine inuidia ſeſe cōicantis: &
unctionē quæ gratis docet de oibus. Cæterū à cherubin
ꝓpterea diligit̄: qa de⁹ ſciētiarū dn̄s eſt: & ſciens qd cuiq;
opus ſit ad ſalutē. Diſcrete prouideq; dona ſua digne po-
ſcētib⁹ ꝓut nouit expedire diſtribuit. A ſeraphim quoq;
quia charitas eſt: & nihil odit eorū quæ fecit: & uult oēs
hoīes ſaluos fieri, & ad agnitionem ueritatis uenire. D
Hi ergo oēs ꝓut capiūt diligūt. Sed enim adoleſcentulæ
qm̄ minus ſapiūt: minus & capiūt, nec oīno ſufficiunt ad
tā ſublimia. Paruulæ qppe in xp̄o ſunt lacte & oleo nutriē-
dæ. Ergo ex uberibus ſpōſæ opus ſumere habēt unde di-
ligāt. Habet oleū effuſum ſponſa: ad cuius illæ excitātur
Can.1. odorē guſtare & ſentire quàm ſuauis eſt dn̄s. Cūq; amore
fragrantes perſenſerint: cōuertens ſe ad ſpōſum: oleū ait
effuſm nomē tuū: ꝓpterea adoleſcētulæ dilexerunt te ni-
mis. Quid eſt nimis? Valde, uehemēter, ardēter. Vel certè
magis ex obliquo uos qui nuper ueniſtis tāgit ſpiritalis
ſermo: ueſtrā illā, quā & nos frequenter reprimere conati
ſumus min⁹ diſcretā uehemētiā: imo intēperātiā prorſus
nimiū obſtinatā redarguēs. Nō uultis eē cōi cōtēti uita?
Nō ſufficit uobis regulare ieiuniū: nō ſolēnes uigiliæ: nō
impoſita diſciplina: nō mēſura quā uobis patimur in ue-
ſtimētis & alimētis? priuata præfertis cōibus. Qui ueſtri
curā ſemel nobis crediditis: qd rurſum de uobis uos in-
tromittitis? Nā illā qua totiēs deū cōſciētijs ueſtris teſti-
bus offendiſtis: ꝓpriā ſcilicet uoluntatē ueſtrā: ecce nunc
iterū magiſtrā habetis: nō me. Illa uos naturæ docet non
parcere: rōni nō acqeſcere: nō obtēperare ſeniorū cōſilio
uel exēplo: nō obedire nobis. An ignoratis qa melior eſt
obediētia quàm uictimæ? Nō legiſtis in regula ueſtra ꝙ
qcquid ſine uolūtate uel cōenſu pr̄is ſpūalis fit: uanæ glo-
riæ deputabit̄ nō mercedi? B Non legiſtis in euāgelio
quā formā obediēdi puer ieſus pueris ſanctis tradiderit?
Lucæ.2. Nā cū remāſiſſet in hieruſalē: & dixiſſet in his quæ patris
ſui erāt oportere ſe eſſe: nō acqeſcētibus parentib⁹ eius:
ſequi illos in nazareth nō deſpexit: magiſter diſcipulos:
deus hoīes: uerbū & ſapia: fabrū & feminā. Quid etiā ad-
dit ſacra hiſtoria. Et erat (inqt) ſubdit⁹ illis. Quouſq; uos
ſapiētes eſtis in oculis ueſtris? deus ſe mortalib⁹ credit &
ſubdit: & uos in uijs ueſtris adhuc ambulatis? Bonū rece-
peratis ſpm̄: ſed nō bene utimini eo. Vereor ne aliū ꝑ iſto
recipiatis, qui ſub ſpecie boni ſupplātet uos: & q ſpū cœ-
piſtis, carne cōſummemini. An neſcitis qa angelus ſatha-
1.Co.11. næ multoties trāſfigurat ſe in angelum lucis? Sapiētia eſt
deus, & uult ſe amari no ſolū dulciter: ſed & ſapiēter. Vn̄
apl̄s. Rationabile. (inqt) obſequiū ueſtrū. Alioq̄n facil-
Rom.12 lime zelo tuo ſpūs illudet erroris: ſi ſciētiā negligas. Nec
habet callidus hoſtis machinamētū efficacius ad tollēdā
de corde dilectionē: quàm ſi efficere poſſit ut in ea incau-
te & nō cū rōne ambulet̄. Quāobrem ego cogito modos
quoſdā tradere uobis, quos operæp̄ciū eſt deū diligenti-
bus obſeruare. Sed quia hic ſermo finē deſiderat: craſ eos
ſi deus uitā mihi & ociū qd̓ nunc habemus ad differendū
ſeruauerit: explicare conabor. Tūc enim recreatis noctur-
na quiete ſenſibus: & qd̓ eſt præcipuū oratiōe premiſſa:
alacriores, ut iuſtum eſt, ad ſermonē de dilectione conue-
niemus: præſtante domino noſtro ieſu chriſto cui honor
& gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

De triplici modo dilectionis qua deum
diligimus. Sermo. XX. B

1.Co.12. VT à magiſtri uerbis ſermo exordiū ſumat: qui
nō amat dominum ieſum, anathema ſit. Valde
omnino mihi amādus eſt: per quē ſum, uiuo, &
ſapio. Si ingratus ſum & indign⁹. Dignus pla-
nè eſt morte q tibi dn̄e ieſu recuſat uiuere & mortuus eſt:
& qui tibi nō ſapit deſipit: & qui curat eſſe niſi ꝓpter te:
p̄s.143. pro nihilo eſt, & nihil eſt. Deniq; qd eſt homo niſi qa tu
innotuiſti ei? Propter temetip̄m deus fēciſti oīa: & q̄ eſſe
uult ſibi & nō tibi: nihil eſſe incipit inter oīa. Deum time Eccl.12.
& mandata eius obſerua: hoc eſt (inquit) oīs hō. Ergo ſi
hoc eſt oīs hō: abſq; hoc nihil oīs hō. Inclina tibi de⁹ mo-
dicū id quod me dignatus es eſſe: atq; de mea miſera uita
ſuſcipe obſecro reſiduū annorum meorum. Pro his uerò
quos uiuēdo ꝑdidi, qa perdite uixi: cor contritū & humi-
liatū deus non deſpicias. Dies mei ſicut umbra declinaue-
runt: & præterierunt ſine fructu, impoſſibile eſt ut reuocē Pſal.101.
placeat ut recogitē tibi eos in amaritudine aīæ meæ. Iā
de ſapiētia, ante te eſt omne deſideriū meū: & propoſitum
cordis mei. Si qua eſſet in me: ſeruarem ad te. Sed deus tu
ſcis inſipiētiā meam: niſi ꝙ hoc ipſum fortaſſe ſapere eſt ꝙ
& ego agnoſco eam: & quidē ex munere tuo. Auge illud
mihi minime quidē ingrato pro munuſculo: ſed ſolicito
pro eo quod deeſt. Pro his ergo ita ſum amās te quātum
poſſum D Sed eſt quod me plus mouet: pl⁹ urget: plus
accēdit. Super oīa (inquam) reddit amabilē te mihi ieſu
bone calix quē bibiſti: op⁹ noſtræ redēptiōis. Hoc oīno
amorē noſtrū facile uēdicat totū ſibi. Hoc (inquā) eſt qd̓
noſtrā deuotionē & blādius allicit: & iuſtius exigit: & ar-
cti⁹ ſtringit: & afficit uehemētius. Multum quippe labo-
rauit in eo ſaluator, nec in omni mūdi fabrica tātū fatiga-
tionis auctor aſſumpſit. Illa deniq; dixit & facta ſunt man- Pſal.32.
dauit & creata ſunt. At uerò hic & in dictis ſuis ſuſtinuit
contradictores & in factis obſeruatores: & in tormentis il-
luſores: & in morte exprobratores. Ecce quō dilexit. Ad- Rom.11.
de ꝙ hanc ipſam dilectionem nō reddidit ſed addidit. Nā 1.Ioā.4.
quis prior dedit, & retribuetur ei? Sed ut ſanctus ioannes
euangeliſta ait: non quia nos dilexerimus deum: ſed quia
ipſe prior dilexit nos. Deniq; dilexit etiā non exiſtentes.
Sed adiecit & reſiſtētes diligere iuxta Pauli teſtimonium Rom.5.
dicentis: qm̄ cū adhuc inimici eſſemus reconciliati ſumus
deo ꝑ mortē filij eius. Alioquin ſi nō dilexiſſet inimicos:
nōdū poſſediſſet amicos: ſicut necdū quos ſic diligeret eſ-
ſent: ſi non dilexiſſet qui nondum eſſent. B Dilexit aūt
dulciter, ſapiēter, fortiter. Dulce nempe dixerim ꝙ carnē
induit: quātū ꝙ culpā cauit: forte ꝙ mortē ſuſtinuit. Nā
quos ſanè ī carne uiſitauit: carnal̓r tn̄ nequaquā amauit:
ſed in prudētia ſpūs. Spiritus qppe ante faciē noſtrā xp̄s
dn̄s: æmulans nos dei æmulatiōe, nō hoīs: & certè ſaniori
quàm prim⁹ adam euam ſuā. Itaq; quos in carne quæſiuit
dilexit in ſpū: redemit in uirtute. Plenū prorſus oī ſuaui-
tatis dulcedine: uidere hoīem hoīs cōditorē. At dum na-
turā prudēter ſelegit à culpa: etiā potēter mortē ꝓpulit à
natura. In carnis aſſumptione cōdeſcēdit mihi: in culpæ
uitatiōe cōſuluit ſibi: in mortis ſuſceptione ſatis fecit pa-
tri: amic⁹ dulcis: cōſiliarius prudens: adiutor fortis. Huic
ſecur⁹ me credo q ſaluare me uelit, nouerit, poſſit. Quem
quæſiuit: hūc & uocauit per gratiā ſuā: nūquid uenſētem
eijciet foras? Sed nec uim nec fraudem metuo ꝓfecto ullā
ꝙ me uidelicet de manu eius poſſit eruere: qui & uincētē
oīa uicit mortē, & ſeductorem uniuerſitatis ſerpentē arte
utiq; ſanctiore deluſit: iſto prudentior: illa potētior. Car-
nis quidē aſſumit ueritatē: ſed pc̄ti ſilitudinē: dulcē ꝓrſus
in illa exhibens conſolatiōem infirmo: & in hac prudēter
abſcōdēs laqueū deceptiōis diabolo. Porrò ut patri nos
recōciliet: mortē fortiter ſubit & ſubigit fundēs p̄tiū nr̄æ
redemptiōis ſanguinē ſuū. Ergo niſi amaſſet dulciter non
me in carcere requiſiſſet illa maieſtas. Sed iūxit affectioni
ſapiam, qua tyrānū deciperet: iūxit & patiētiā, qua placa-
ret offenſum deum patrē. Hi ſunt modi quos uobis ꝓmi-
ſerā: ſed p̄miſi eos in xp̄o: ut cōmendabiliores haberetis.
C Diſce ô xp̄iane à xp̄o quēadmodū diligas xp̄m. Diſce
amare dulciter: amare prudēter: amare fortiter. Dulciter,
ne illecti. Prudenter, ne decepti. Fortiter, ne oppreſſi ab
amore dn̄i auertamur. Ne mūdi gloria ſeu carnis uolupta-
tibus abducaris: dulceſcat tibi præ his ſapientia chriſtus.
Ne ſeducaris ſpū mendacij & erroris: luceſcat tibi ueritas
xp̄s. Ne aduerſitatib⁹ fatigeris: cōfortet te uirt⁹ dei xp̄s.
Zelū tuū inflāmet charitas: informet ſciētia: firmet cōſtā-
tia. Sit feruidus, ſit circūſpectus, ſit inuict⁹. Nec teporem

habeat:nec careat diſcretione:nec timidus ſit. Et uide ne
Deut.6. fortè tria iſta tibi & in lege tradita fuerint, dicēte deo. Di
liges dn̄m deū tuum ex toto corde tuo:& ex tota aïa tua:
& ex tota uirtute tua. Mihi uidet(ſi aliꝰ cōpetētior ſenſꝰ
in hac trina diſtinctiōe nō occurrit) amor qdē cordis ad
zelū quēdā ꝑtinere affectiōis:aïæ uerò amor ad induſtriā
ſeu iudicium rōnis:uirtutis aūt dilectio ad animi poſſe re
ferri cōſtantiā uel uigorē. Dilige ergo dn̄m deū tuū toto
& pleno cordis affectu:dilige tota rōnis uigilantia & cir
cunſpectione: dilige & tota uirtute:ut nec mori pro eiꝰ
amore ꝑtimeſcas:ſicut ſcriptū eſt in cōſequētibꝰ:qm̄ for
tis eſt ut mors dilectio:dura ſicut īfernꝰ æmulatio. Sit ſua
uis & dulcis affectui tuo dn̄s ieſus:contra male utiq; dul
ces uitæ carnalis illecebras:& uincat dulcedo dulcedinē:
quemadmodū clauū clauus expellit. Sed ſit nihilominus
intellectui præuia lux & dux rationi:nō ſolū ob cauendas
hæreticæ frauais decipulas:& fidei puritatē ab eorū uer
ſutijs cuſtodiendā:uerū ut cautus quoq; ſis nimiā & indi
ſcretā uehementiā in tua cōuerſatione uitare. Sit etiā for
tis & cōſtās amor tuus:nec cedens terroribus, nec ſuccū
bens laboribꝰ:ergo amemus affectuoſe circūſpecte & uali
de:ſcientes amorē cordis quē affectuoſum dicimus abſq;
eo q dicit aïæ dulcē qdē:ſed ſeducibilem:inſtū uerò abſq;
illo q uirtutis eſt rōnabilem eē:ſed fragilē. A Et uide in
manifeſtis exemplis hoc ita eē ut dicimꝰ: Cū ægre ferrēt
diſcipuli qd' de aſcenſuri magiſtri diſceſſu ab eodem ipſo
Ioā.14. audierāt:audierūt. Si diligeretis me, gauderetis utiq; qa
uado ad patrem. Quid ergo? Nō diligebāt de cuiꝰ diſceſ
ſiōe dicebāt? Sed diligebāt quodāmō & nō diligebant.
Diligebāt dulciter:ſed minus prudēter. Diligebāt carna
liter:ſed nō rōnabil'r. Deniq; diligebāt toto corde nō aūt
tota aïa. Dilectio eorū cōtra ſalutē eorū. Vnde & aiebat.
Ibidem. Expedit uobis ut ego uadam: culpās cōſiliū nō effectum.
Loqnti item de morte ſua futura:obuiare ſibi conātē pe
trū q eū tenere diligebat, cū ita ut meminiſtis increpādo
repſſit:qd in eo aliud quàm iprudentiā rephendit? Poſtre
Marc.8. mo qd eſt:nō ſapis q̄ dei ſunt:niſi nō ſapienter diligis, hu
manū ſeqns affectū:cōtra diuinū cōſiliū? Et uocauit ſata
nā:eo ꝙ ſaluti etſi neſciens aduerſaret q ſaluatorem mori
ꝓhiberet. Vnde & correctus repetentem poſtmodū triſte
uerbū:minime iā mori uetuit: ſed ſe cōmoriturū eſſe ꝓmi
ſit. Nō aūt impleuit:qa necdū ad tertiū ꝑuenerat gradū:
in quo uirtute tota diligit. Erat tota aïa doctus diligere:
ſed adhuc īfirmus. Bn̄ iſtructus, ſed parū adiutus:nō igna
rus myſterij, ſed martyrij pauidus. Nō planè illa fortis ut
mors dilectio tunc fuit q̄ morti ſuccubuit:fuit aūt poſtea,
cū ex ꝓmiſſiōe ieſu xp̄i indutus uirtute ex alto:tāta tādē
cœpit uirtute diligere:ut ī cōcilio ꝓhibitꝰ p̄dicare nomē
Actu.5. ſctm̄, cōſtāter ꝓhibentibus reſpōderet. Obedire oportet
magis deo quàm hoībus. Tūc demū tota uirtute dilexit:
Ioan.15. cū nec uitæ ſuæ pepercit ꝓ dilectiōe. Maiorē ſiqdem cha
ritatem nemo habet:quàm ſi aïam ſuā ponat qs ꝓ amicis
ſuis. Quā etſi minime tūc poſuit:iā tn̄ expoſuit:ergo non
abduci blāditijs:nec ſeduci fallacijs:nec iniurijs frāgi to
to corde, tota anima tota uirtute diligere eſt. C Et nota
amorem cordis quodāmodo eſſe carnalem:ꝙ magis erga
carnē xp̄i & quæ in carne xp̄s geſſit uel iuſſit:cor hūanū
afficiat. Hoc repletus amore facilè ad omnem de hmōi ſer
monem cōpūgit. Nihil audit libentius:nihil legit ſtudio
ſius nihil frequētius recollit:nil ſuauius meditat. Inde ho
locauſta orōnū tāquā ex adipe uituli ſaginati impinguat.
Aſtat orāti hoīs dei ſacra imago:aut naſcentis aut lacten
tis:aut docentis:aut morientis:aut reſurgētis:aut aſcen
dentis. Et qcqd tale occurrerit:uel ſtrīgat neceſſe eſt ani
mū ī amorē uirtutū:uel carnis exturbet uitia, fuget illece
bras, deſideria ſedet. Ego hāc arbitror præcipuā inuiſibi
li deo fuiſſe cām ꝙ uoluit in carne uideri:& cū hoībus hō
conuerſari: ut carnaliū uidelicet q niſi carnal'r amare non
poterāt:cūctas prio ad ſuæ carnis ſalutarem amorem affe
ctiones retraheret: atq; ita gradatī ad amorem ꝑduceret
ſpiritualem. Nōnne deniq; in hoc gradu adhuc ſtabant q

aiebāt. Ecce nos reliquimus oïa & ſecuti ſumus te? Solo Luc.18.
ꝑfecto corporalis p̄ſentiæ amore reliquerāt oïa: adeò ut
ſalutaris futuræ paſſiōis & mortis ne audire quidē uerbū
æquanimiter ſuſtinerēt:ſed nec gloriā aſcēdētis poſtmo
dū niſi cū graui mœrore ſuſpicere. Hoc em̄ eſt qd' eis di
cebat. Quia hæc locutus ſum uobis:triſtitia impleuit cor Ioan.16.
ueſtrū. Itaq; in ſola interim gratia p̄ſentis ſuæ carnis:eos
ab amore oīs carnis ſuſpēderat. Mōſtrabat aūt poſtea eis
altiorē amoris gradū cum diceret. Spūs eſt qui uiuificat: Ioan.6.
caro nō ꝓdeſt qcquā. Puto hūc aſcēderat iā qui dicebat.
Etſi cognouimus xp̄m ſm̄ carnē: ſed nūc iā nō nouimus. 2.Co.5.
Fortaſſis & nihilominus ꝓpheta in hoc ipſo ſtabit:cū di
ceret. Spūs ante faciē noſtrā xp̄s dn̄s. Nam qd' ſubiūgit, Tren.4.
ſub umbra eius uiuemus inter gētes:mihi uidet ex perſo Ibidem.
na incipiētium addidiſſe:ut quieſcant ſaltē in umbra qui
ſolis ferre ardorē minus ualidos ſe ſentiūt: & carnis dul
cedine nutriunt:dū necdū ualēt ea percipere q̄ ſunt ſpūs
dei. Vmbrā ſiquidē xp̄i: carnē reor eſſe ipſiꝰ:de quā obū Lucæ.1.
bratū eſt & mariæ:ut eius obiectu feruor ſplēdorq; ſpūs
illi tēperaret. In carnis ergo deuotione interim cōſolat,
qui uiuificantē ſpm̄ necdū habet:eo dūtaxat modo quo
habēt illi q aiunt. Spūs ante faciē noſtrā xp̄s dn̄s. Et item.
Et ſi cognouimus xp̄m ſm̄ carne:ſed nunc iam non noui
mus. Nam aliàs quidē nequaquā ſine ſpūſctō uel in carne 2.Co.5
diligitur xp̄s:etſi nō in illa plenitudine. B Cuius tamē
mēſura deuotionis hæc eſt:ut totū cor illa ſuauitas occu
pet:totū ſibi ab amore uniuerſæ carnis ac carnalis illece
bre uēdicet. Hoc qppe toto corde diligere eſt. Alioqn ſi
carnis meæ quālibet cōſanguinitatē uel uoluptatē fortè
p̄fero carni dn̄i mei:per qd' me uidelicet minꝰ ea implere
cōtingat: quæ ī carne manēs uerbo & exēplo me docuit:
nōnne liqdo cōſtat ꝙ toto nequaquā diligo corde: cū id
diuiſum habēs, partē impēdere uideat carni eius: partem
intorquere ad propriā? Deniq; ait. Qui amat patrem aut Mat.10.
matrē plus quàm me:nō eſt me dignus. Et qui amat filiū
aut filiam plus quàm me:nō eſt me dignus. Ergo ut breui
ter dicā. Toto corde diligere:eſt oē qd' blandit de carne
ꝓpria uel aliena ſacroſanctæ carnis eius amori poſtpone
re. In quo & mundi æque gloriam cōprehēdo: qa gloria
mūdi gloria eſt carnis:& qui in ea delectant carnales eſſe
non dubiū eſt. Licet uerò donū & magnū donum ſpūs ſit
iſtiuſmodi erga carnē xp̄i deuotio: carnalem tn̄ dixerim
hūc amorē:illiꝰ utiq; amoris reſpectu:quo nō tam uerbū
caro iā ſapit, quàm uerbū ſapiētia:uerbū iuſtitia:uerbum
ueritas:uerbū ſanctitas:pietas:uirtus:& ſiqd aliud qd' ſit
hmōi dici pōt. Et hæc nempe oïa xp̄s qui factus eſt nobis
ſapiētia à deo & iuſtitia & ſanctificatio & redemptio. C
An tibi æque & uno modo affecti uidētur:is qdē qui xp̄o
paſſo pie cōpatitur:cōpungitur:& mouetur facilè ad me
moriā horū quæ pertulit:atq; iſtius deuotionis ſuauitate
paſcitur & confortatur ad quæque ſalubria, honeſta, pia?
Itēq; ille qui iuſtitiæ zelo ſemꝑ eſt accenſus:qui ueritatē
ubiq; zelat:qui ſapiētiæ feruet ſtudijs:cui amica ſanctitas
uite & morum diſciplina:cuius mores erubeſcūt iactan
tiam:abhorrent detractionē:inuidiā neſciunt:ſuperbiam
deteſtantur:oēm humanā gloriam non ſolum fugiūt: ſed
& faſtidiunt & contēnunt:oēm in ſe carnis & cordis im
puritatē uehementiſſime abominātur & perſequūtur:oē
deniq; tanquā naturaliter & malū reſpuunt, & quod bo
num eſt amplectūtur. Nōnne ſi cōpares utriuſq; affectio
nes, cōſtat quodāmodo illum ſuperiorē reſpectu quidem
huius amare quaſi carnaliter? Bonus tn̄ amor iſte carna
lis per quē uita carnalis excludit, cōtemnitur & uincitur
mundus. Proficit aūt in eo cū ſit & rationalis: perficit cū
efficitur etiā ſpiritualis. Porrò rationalis tunc eſt cum in
oībus quæ oportet de chriſto ſentiri fidei ratio ita firma
tenetur ut ab eccleſiaſtici ſenſus puritate:nulla ueriſſimi
litudine:nulla hæretica ſeu diabolica circūuētiōe aliqua
tenus deuiet. Itemq; cū in ꝓpria cōuerſatiōe illa cautela
ſeruatur:ut diſcretionis meta nulla ſuperſtitione uel leui
tate:uel ſpiritus quaſi feruētioris uehementia excedatur.
Et hoc

Et hoc eſſe tota aïa deū diligere, iam ſupra diximus. Q; ſi
etiā adiuuātis ſpūs uigor tantus accedat: ut nulla ui la
borū uel tormētorū: ſed nec mortis metu iuſtitia unquā
deſeratur:in hoc etiā tota uirtute diligitur: & eſt amor
ſpūalis. Quod nimirū nomē huic ſpāliter amori cōgrue
Cañ.1. re puto: ob p̄rogatiuā utiq; plenitudinis ſpūs qua p̄cel
lit. Et hæc ſufficiāt pro eo qd' ſpōſa dicit. Propterea ado
leſcētulæ dilexerunt te nimis. In his q̄ ſequunt dignet no
bis aperire theſauros miæ ſuæ:ipſe cuſtos eorū ieſus chri
ſtus dn̄s noſter. Qui uiuit & regnat cum patre in unitate
ſpūſſancti deus, per omnia ſecula ſeculorum. Amen.

Qualiter ſponſa id eſt eccleſia trahi ſe optat
poſt ſpōſum id eſt Chriſtum. Sermo. XXI. A

Cañ.1. TRahe me poſt te. In odore unguentorū tuorū
curremus. Quid? Spōſa ne ergo neceſſe habet
trahi:& hoc poſt ſponſum? Quaſi uerò inuita
eū & nō libens ſequat? Sed nō oīs q trahit:in
uitus trahit. Nec em̄ infirmū aut debilē: cū uidelicet qui
per ſe ire nō ualet:trahi ad balneū ſeu ad prādiū piget: &
ſi reū pigeat trahi ad iudiciū uel ad pœnam. Deniq; trahi
uult quæ & hoc rogat. Non autem rogaret:ſi ſequi per ſe
ipſam dilectū prout uellet ualeret. Vt qd uerò non ualet?
An infirmā fateamur & ſpōſam? Si una quæuis ex adole
ſcentulis infirmā ſe diceret & peteret trahi:nequaquā mi
raremur. At uerò de ſpōſa q̄ trahere & alios utpote fortis
& perfecta poſſe ſufficere uidebat:cui nō durū ſonet ꝙ &
ipſa trahi tanquā infirma uel debilis neceſſe habeat? De
quanā aïa iam cōfidimus ꝙ ualida ſit & ſana: ſi illam infir
mā dici cōſenſerimus q̄ ꝓ ſui ſingulari p̄fectione & excel
lentiori uirtute ſponſa dn̄i noïatur? An eccleſia fortè id
dixerit:cū intueret dilectū aſcēdētē: geſtiēs eū ſequi atq;
aſſumi cū ip̄o in gloria? Quāquā & quātæuis perfectiōis
aïa quādiu qdē gemit ſub corꝑe mortis huiꝰ & huiꝰ ſecu
li nequā retinet incluſa carcere:uincta neceſſitatibꝰ: tor
ta ſceleribus:lētius ſegniuſq; aſſurgat neceſſe eſt ad con
templāda ſublimia:nec oīno liberū habet ſequi ſponſum
Rom.7. quocūq; ierit. Hinc lachrymoſa uox illa gemētis. Infœlix
ego homo:qs me liberabit de corpore mortis huiꝰ? Hinc
ſupplex illa p̄catio. Educ de carcere aïam meā. C Dicat
Sapi.9. proinde:dicat cum gemitu etiā ſponſa. Trahe me poſt te:
qa corpus qd' corrumpit aggrauat aïam:& deprimit ter
Phili.1. rena inhabitatio ſenſum multa cogitātem. An hoc dicat
cupiēs diſſolui & eſſe cū xp̄o:præſertim dū uideat eas ꝓ
pter quas manere ipſam in carne neceſſariū uidebat bene
proficiētes:amare iam ſpōſum & ſtare in tuto charitatis?
Siqdē hoc præmiſerat, ꝓpterea(inquiēs)adoleſcentulæ
dilexerūt te. Nunc ergo quaſi dicat ecce adoleſcentulæ
amāt te:& amādo firmiter inhærēt tibi:meq; minime iam
opus habēt, nulla mihi cauſa in hac uita ulterius cōmorā
di. Idcirco ait. Trahe me poſt te. Hoc ſentirē:ſi dixiſſet:tra
he me ad te. Nūc uerò quia dicit poſt te:magis illud mihi
poſtulare uidet:ut cōuerſationis eius ualeat ueſtigia ſeq:
ut poſſit æmulari uirtutē & normā tenere uitæ: & morū
queat apprehēdere diſciplinā. In his qppe maxime opus
eſt adiutorio:quo ualeat abnegare ſemetipſam, & tollere
crucem ſuā:& ſic ſequi xp̄m. Hic prorſus trahi neceſſe ha
bet ſponſa:nec ſane trahi ab alio quàm ab eo ipſo qui ait.
Sine me nihil poteſtis facere. Scio, inquit, me nequaquā
poſſe peruenire ad te niſi gradiendo poſt te:ſed neq; hoc
quidē, niſi adiutā abs te:ideoq; p̄cor ut trahas me poſt te.
Pſal.83. Beatꝰ quidē cuiꝰ eſt auxiliū abs te:aſcēſiōes in corde ſuo
diſpoſuit in uale lachrymarum:peruēturus qn̄q; ad te in
mōtibus gaudiorū. Q; pauci poſt te ô dn̄e ieſu ire uolūt:
cū tn̄ ad te peruenire nemo ſit q nolit:hoc ſciētibꝰ cūctis:
quia delectatiōes in dextera tua uſq; in finē. Et propterea
uolunt oēs te frui:at nō ita & imitari: cōregnare cupiūt:
ſed nō cōpati. Ex his erat ille qui dicebat. Moriat aïa mea
Nūe.23. morte iuſtorū: & fiāt nouiſſima mea horū ſilia. Optabat
ſibi extrema iuſtorum:ſed nō ita & principia. D Mortē
ſpūaliū optāt ſibi etiā carnales:quorū tn̄ uitā abhorrēt:
ſciētes precioſam mortē eſſe ſctōrum:qm̄ cū dederit dile

ctis ſuis ſomnum:ecce hæreditas dn̄i:& quia beati mortui
qui in dn̄o moriuntur: cū ecōtrario iuxta ꝓphetæ ſn̄iam:
mors peccatorū peſſima ſit. Nō curant quærere:quem tn̄
deſiderāt inuenire:cupiētes cōſequi:ſed nō & ſequi. Non
ſic illi quibꝰ aiebat. Vos eſtis qui ꝑmanſiſtis mecū in tēta Luc.22.
tionibꝰ meis. Beati qui digni habiti ſunt teſtimonio tuo
benigne ieſu. Ipſi reuera ibāt poſt te & pedibus & affecti
bus. Notas eis feciſti uias uitæ:uocās eos poſt te:qui uia Pſal.15.
& uita es:& uidens. Venite poſt me:faciā uos fieri piſcato Mat.4.
res hoīm. Item. Qui mihi miniſtrat:me ſequat: & ubi ſum Ioan.12.
ego:illic & miniſter meus erit. Dicebant ergo gloriātes.
Ecce nos reliquimus oïa & ſequuti ſumꝰ te. Sic itaq; & di Mat.19.
lecta tua relictis oībus ꝓpter te:cōcupiſcit ſemꝑ ire poſt
te:ſemꝑ tuis inhærere ueſtigijs:ac ſequi te quocunq; ieris
ſciens qm̄ uitæ tuæ uiæ pulchræ:& oēs ſemitæ tuæ pacifi
cæ. Et quia qui ſequit te:non ambulat in tenebris. Precat
autē ſe trahi:qm̄ iuſtitia tua ſicut montes dei: nec ſufficit
ad illam ſuis uiribꝰ. Precat ſe trahi(ut aſſolet)quia nemo Ioan.6.
uenit ad te, niſi pater tuus traxerit eū. Porrò quos pater
trahit:trahis & tu. Opera quippe quæ pater facit:hæc &
filius ſil'r facit. Sed familiariꝰ à filio poſtulat trahi, tāquam
à ſponſo proprio:quē pater miſit me obuiā ei ducē ac p̄ce
ptorē:qui ſibi præiret in uia morū:& præpararet iter uir
tutum:& erudiret eā ſicut ſemetipſum:& uiā prudētiæ do
ceret:& traderet ei legem uitæ & diſciplinæ:& ſic merito
ipſe concupiſceret decorem eius. B Trahe me poſt te in
odore unguētorū tuorū curremꝰ. Propterea opus habeo
trahi: qm̄ refriguit pauliſper in nobis ignis amoris tui:
nec ualemus à facie frigoris huiꝰ currere modo, ſicut heri
& nudiuſtertiꝰ. Curremus aūt poſtea:cum reddideris læ
titiā ſalutaris tui:cū redierit melior tēperies gratiæ: cum
ſol iuſtitiæ iterum incaluerit: & pertrāſierit tētationis nu
bes:quæ hunc operire ad horā cernitur:atq; ad lenē flatū
auræ blandioris:ſolito cœperint unguenta liqueſcere:&
aromata fluere:& dare odorē ſuū. Tunc curremus:in odo
re illo curremus. Spirantibus, inquā, unguētis curremus:
qm̄ abſcedet torpor qui nūc eſt, & reuertetur deuotio:&
iā non erit opus nobis ut trahamur:quippe odore excita
tis:ut ſpōte curramuꝰ. Nūc uerò interī trahe me poſt te.
Vidēs ne illū qui in ſpū ambulat:nequaquam permanere
in uno ſtatu:nec eadē ſemper facilitate ꝓficere:& ꝙ nō ſit
in hoīe uia eiꝰ: ſed quēadmodū ei ſpūs moderator prout
uult diſpenſat nunc ſegnius:nūc alacrius: quæ retro ſunt
obliuiſci & ad anteriora ſeſe extendere. Puto ꝙ hoc ip̄m
ſi attenditis ueſtra uobis experiētia intus reſpōdet, quod
ego foris loquor. Ergo cū te torpore, acedia uel tedio af
fici ſentis: noli ꝓpterea diffidere aut deſiſtere à ſtudio ſpi
rituali:ſed iuuātis require manū:trahi te obſecrās ſponſæ
exēplo, donec denuo ſuſcitante gratia, factus promptior.
alacriorq; curras & dicas. Viam mandatorū tuorū cucur
ri:cum dilataſti cor meū. Sic aūt quandiu adeſt gratia:de Pſal.118.
lectare in ea:ut non te exiſtimes donum dei iure hæredita
rio poſſidere:ita uidelicet ſecurus de eo quaſi nūquā per
dere poſſis:ne ſubito cū fortè retraxerit manum & ſubtra
xerit donū: tu animo concidas: & triſtior quàm oportet
fias. Deniq; ne dixeris:in abūdantia tua non mouebor in
æternū:ne etiā illud duod ſequit dicere cū gemitu quidē Pſal.29.
cogaris. Auertiſti faciē tuam à me:& factus ſum conturba
tus. Curabis potiꝰ(ſi ſapis)pro cōſilio ſapiētis ī die ma Ibidem.
lorum non immemor eſſe bonorū:atq; in die bonorū nō
immemor eſſe malorum. Ergo in die uirtutis tuæ noli eſſe
ſecurus:ſed clama ad deū cū ꝓpheta & dic. Cum defecerit
uirtus mea:ne derelinquas me. D Porrò in tꝑe tentatio Pſal.70
nis conſolare:& dic cū ſponſa. Trahe me poſt te:in odore
unguentorū tuorum curremus. Sic te non deſeret ſpes in
tempore malo:nec in bono prouidētia deerit:eritq; inter
aduerſa & proſpera mutabiliū temporū tenens quandam
æternitatis imaginē: utiq; hāc inuiolabilē & incōcuſſam
conſtātis animi æqualitatem: benedicens dn̄m in oī tꝑe:
proindeq; uēdicās tibi etiā ī huiꝰ nutabūdi ſeculi dubijs
euentibus;certiſq; defectibꝰ perennis quodāmodo icom

mutabilitatis ſtatū:dum te cœperis renouare & reforma-
Iaco,1. re in inſigne illud antiquū ſimilitudinis æterni dei:apud
quem nō eſt trāſmutatio nec uiciſſitudinis obumbratio.
Quippe ſicut ipſe eſt:ita & tu eris in hoc mūdo:nec in ad
uerſis timidus:nec in proſperis diſſolutꝰ. In hoc(inquā)
nobilis creatura facta ad imaginē & ſimilitudinē eius qui
ſe fecit antiqui honoris dignitatē receptare:iam iamq̄ &
recuperare ſe indicat:cū ſibi indignum ducit huic labēti
ſeculo conformari:reformari magis ſatagens(iuxta pauli
doctrinā)in nouitate ſui ſenſus in eam ſimilitudinē ī qua
ſe cōditā nouit:ac per hoc etiā cogēs(ut dignū eſt)ſecu-
lum iſtud quod ꝓpter ſe factū fuit uerſa uice mirū in mo-
dum cōformari ſibi:dum oīa ei cooperari in bonum inci-
piūt:tanquā in propria & naturali forma:abiecta degene
ri ſpecie:recognoſcētia dñm ſuū: cui ad ſeruiendū creata
fuere. B Vnde arbitror illum ſermōem quem dixit de ſe
Ioan,12. unigenitus:uidelicet,ſi exaltaretur à terra:oīa traheret ad
ſeipſum:cunctis quoq; eius fratribꝰ poſſe eſſe cōem. His
utiq; quos pater ꝑſciuit & prædeſtinauit conformes fieri
Ibidem. imaginis filij ſui:ut ſit ipē primogenitꝰ in multis fratribꝰ.
Ego igitur ſi exaltatus fuero à terra (audacter dico) oīa
traham ad meipſum. Nec enim temerarie uſurpo mihi fra
Mat,5. tris mei uocē:cuius me induo ſimilitudinē. Qđ ſi ita eſt:
non putent diuites huius ſeculi fratres xp̄i ſola poſſidere
cœleſtia:qa audiūt dicētē. Beati pauperes ſpū:qm̄ ipſorū
eſt regnū cœlorū. Non eos(inquā) æſtiment ſola cœleſtia
poſſidere:quia ea ſola audiūt in ꝓmiſſione. Poſſidēt & ter
rena. Et quidē tanquā nihil habentes:ſed oīa poſſidētes.
Nō mēdicantes ut miſeri: ſed ut domini poſſidentes:eò
pro certo magis dñi quo minus cupidi. Deniq; fideli hoī
totus mūdus diuitiarū eſt. Totus planè:quia tam aduerſa
quàm proſpera ipſiꝰ æque oīa ſeruiūt ei & cooperātur in
bonū. Ergo auarus terrena eſurit ut mēdicus: fidelis con-
temnit ut dñs. Ille poſſidendo mendicat:iſte contēnendo
ſeruat. C Quære à quouis eorum qui inſatiabili corde
lucris tpalibus inhiāt:quidnā de his ſentiat qui ſua uēdē
tes & dātes pauperibus:regna cœlorū pro terrena mercā
tur ſubſtantia:ſapiēter agāt:necne? proculdubio reſpon-
debit ſapiēter. Quære item cur quod approbat ipſe nō fa
cit?non poſſum inquiet. Quare?profecto quia dña auari
tia nō permittit:qa liber non eſt:qa nō ſunt ſua quæ poſſi
dere uidet. Sed nec ipſe ſui iuris. Si uerè tua ſunt:expēde
ad lucra:& pro terrenis cœleſtia cōmutato. Si non uales:
fatere te pecuniæ tuæ nō dñm ſed ſeruum: cuſtodem non
poſſeſſorem. Deniq; & cōformaris crumenæ tuæ tāquam
ſeruus dñæ ſuæ:dum quo ille illi neceſſario & congaudet
gaudēti:& dolenti cōdolet:tu quoq; cū creſcēte tuo mar
ſupio:creſcis pariter aīo,& cū decreſcente decreſcis. Nam
& cōtraheris triſtitia cū illud exinanitur: & lætitia ſolue-
ris:aut certè īflaris ſupbia cū implet. Hoc ille. Nos uerò
ſpōſæ curemꝰ æmulari libertatē atq; cōſtantiā: quæ ſicut
bene inſtructa in oībus & erudita corde in ſapientia: ſcit
abundare:ſcit & penuriā pati. Cū ſe rogat trahi, oſtēdit
quid deſit ſibi:non pecuniæ ſed uirtutis. Rurſum cum ſe
nihilominus de ſpe rediturae gratiæ cōſolat: etſi deficere
nō tn̄ diffidere ſe probat. Dicit ergo. Trahe me poſt te in
odore unguētorū tuorū curremus. D Et qđ mirū ſi indi
Pſa.147. get trahi:quæ poſt gigātē currit: quæ cōprehēdere nitit
cum qui ſalit in mōtibꝰ:trāſilit colles? Velociter(ait)cur
Pſal.18. rit ſermo eius. Non ualet ex æquo currere:nō poteſt pari
cū illo celeritate cōtendere:qui exultat ut gigas ad currē
dā uiā,non poteſt ſuis uiribꝰ: & propterea rogat ſe trahi.
Feſſa ſum,inquit,deficio: noli me deſerere: ſed trahe me
poſt te:ne incipiā uagari poſt amatores alios: nec currā
quaſi in incertū. Trahe me poſt te:quia ſatius mihi eſt ut
me trahas:ut ſcilicet uim qualēcūq; mihi:aut terrēdo mi-
nis: aut exercēdo flagellis inferas:quàm parcens in meo
me torpore male ſecurā derelinquas. Trahe quodammo-
do inuitā:ut facias uoluntariā. Trahe torpentē:ut reddas
currentē. Erit qn̄ non indigebo tractore:qm̄ uolūtarie &
cum omni alacritate curremus. Non curram ego ſola etſi
ſolā me trahi petierim:currēt & adoleſcētulæ mecū. Cur-
remꝰ pariter:curremus ſimul:ego odore unguētorū tuo-
rū,illæ meo excitatæ exēplo atq; hortatu:ac ꝑ hoc oēs in
odore unguētorū tuorū curremus. Habet ſpōſa imitato-
res ſui:ſicut & ipſa eſt xp̄i:& ideo nō ait ſingulariter cur-
ram:ſed curremus. B Sed oritur quæſtio:cur ſimiliter
cū ſe petijt trahi:etiā adoleſcētulas nō adiunxit:ut nō tra
he me,ſed trahe nos diceret. Quid eīm? fortè ne ſponſa in-
diget trahi:& adoleſcētulę nō indigēt? O pulchra:ô fœ-
lix: ô beata: ediſſere nobis huius diſtinctionis rationem.
Trahe me ais. Quare me?& nō nos? An hoc bonum inui-
des nobis? Abſit. Neq; eīm ꝓtinus dixiſſes adoleſcētulas
tecum eſſe curſuras ſi ſola poſt ſponſum ire uoluiſſes. Cur
ergo pluraliter mox ſubiūctura curremus:trahi te ſingu-
lariter poſtulaſti. Charitas,inqt,ita poſtulabat. Diſce per
hoc uerbū à me in ſpūali exercitio duplex auxiliū deſup
ſperare:correptionē & cōſolationē. Altera foris exercet:
altera uiſitat intus. Illa reprimit inſolentiā:iſta in fiduciā
erigit. Illa operat hūilitatē: iſta puſillanimitatē cōſolat.
Illa cautos:iſta deuotos facit. Timorē dñi docet illa: iſta
ipſum timorē īfuſo tēperat gaudio ſalutari: ſicut ſcriptū
eſt. Lætet cor meū ut timeat nomen tuū. Itē. Seruite dño Pſal.85.
in timore:& exultate ei cum tremore. E Trahimur cum Pſal,2.
tētationibus & tribulatiōibus exercemur. Currimꝰ cū in
ternis cōſolationibus & inſpiratiōibus uiſitati:tanquā in
ſuaueolētibus unguētis reſpiramus. Ergo qđ auſterū &
durū uidet retineo mihi tanquā forti:tāquā ſanæ: tāquā
perfectæ:& dico ſingulariter trahe me. Qđ ſuaue & dulce
tibi tanquam infirmo cōmunico,& dico,curremꝰ. Noui
ego adoleſcētulas delicatas & teneras eſſe:& minus ido-
neas ſufferre tētationes: & ꝓpterea mecū uolo ut currāt:
ſed nō ut mecū trahātur. Volo habere ſocias cōſolatiōis:
non aūt & laboris. Quare? Qm̄ infirmæ ſunt:& uereor
ne deficiāt:ne ſuccūbant. Me,inquit,o ſpōſe corripe me,
exerce me,tēta me,tarahe poſt te:qm̄ ego in flagella para
ta ſum:& potēs ad ſuſtinendū. Certatim ſimul curremus:
id eſt ſola trahar:ſed ſimul curremus. Curremꝰ curremus:
ſed in odore unguētorū tuorū:nō in noſtrorū fiducia me
ritorum. Nec in magnitudine uiriū noſtrarū currere nos
cōfidimus:ſed in multitudine miſerationū tuarū. Nam &
ſi qn̄ currimus ac uolūtariæ fuimus:nō fuit uolentis neq; Rom.9.
currētis,ſed miſerētis dei. Reuertat miſeratio & curremꝰ.
Tu qdē in uirtute tua tanquā gygas & potēs curris:nos
niſi unguēta tua ſpirauerint,nō curremus. Tu quē pater
unxit oleo lætitiæ præ cōſortibꝰ tuis curris in ipa unctio Pſal.44
ne:nos in illius odore curremus. Tu in plenitudine nos
in odore. Tp̄s eſſet ut perſoluerē qđ de unguētis ſponſi
lōge ſupra ꝓmiſiſſe me memini:ſi nō huius ſermonis lō-
gitudo uetaret. Differo ergo. Nam & materiæ dignitas
artari moleſtia breuitatē non patit. rogate dñm unctiōis
ut uolūtaria oris mei bene placita facere dignetur: ad in-
ſinuandum ueſtris deſiderijs memoriā abundātiæ ſuaui-
tatis ſuæ:quæ eſt in ſpōſo eccleſiæ ieſu xp̄o dño nr̄o &c.

De quatuor unguentis ſponſi:atq; de qua-
tuor uirtutibus cardinalibus. Sermo. XXII. D

SI ita precioſa ita magnifica ſpōſæ unguēta in-
uenta ſunt:quēadmodū cum tractarent audi-
ſtis:ſponſi qualia ſunt? Et ſi digne ea nos ꝓut
ſunt nō ſufficimus explicare:haud dubium tn̄
quin excellētior horū uirtꝰ & gratia efficacior ſit:quorū
ſolus non ſolum adoleſcētulas, ſed ipſam quoq; ſponſam
odor excitat ad currēdū. Si eīm aduertis:nil tale de ꝓprijs
unguentis auſa eſt polliceri. Et quidē illa optima eſſe glo
riatur:ſed nō dicit tamen: qa in eis cucurriſſet aut curre-
ret:quod in iſtorum ſolo odore promittit. Quid ſi ipſam
unctionē in ſe effuſam ſentiret:cuius ita tenui exhilarata
fragrātia permouet ut curratꝰ Mirum ſi non & uolaret.
¶Sed dicit aliqs. Deſine iam cōmēdare:ſatis cū ea cœpe-
ris aſſignare:apparebit quid ſint. Nō. Minime ego iſtud
polliceor. Sanè an uel ipſa ſint q̄ aīo ſuggerūtur dicēda.
crede mihi,adhuc neſcire me fateor. Exiſtimo eīm ſpōſum
uarias

uarias aromatū atq; unguentorum habere ſpecies & non
paucas:& alias quidē eſſe in quibus ſinglr̄ oblectat ſpōſa
tanquā ꝓpinqor ac familiarior:alias uerò q̄ uſq; ad adole
ſcētulas perueniūt:alias q̄ ꝑtingūt etiā ad lōge poſitos &
extraneos:ut nō ſit qui ſe abſcōdat à calore eius. Sed licet
ſuauis dñs uniuerſis:maxime tn̄ domeſticis. Et quanto qs
ei familiarius ꝑ uitæ meritis ac mētis puritate appropiat:
tāto eum arbitror recētiorū aromatū & unctionis ſuauio
ris ſentire fragrātiam. B Porrò in hmōi nō capit intelli-
gentia:niſi quātum experientia attingit:Ego uerò haud
temere mihi arrogarim ſponſæ prærogatiuā. Nouit ſpon
ſus quibꝰ delitijs ſpūs foueat dilectā:quibꝰ ſingulariter re
focillet ſenſus eius inſpirationibꝰ & mulceat odoramētis.
Sit ſibi fons ꝓprius ī quo ei nō cōmunicet alienꝰ:nec in
Cañ.4. dignus bibat ex eo. Eſt qppe ortꝰ concluſus,fons ſignatꝰ.
Cæterū deriuant aq̄ inde in plateas:eas me habere ad ma
nū fateor:dū tn̄ nemo mihi moleſtꝰ ſit aut ingratꝰ:ſi de pu
blico haurio & ꝓpino. Nā ut pauliſper miniſteriū meū in
hac ꝑte cōmendē:nōnulliꝰ ꝑfecto fatigationis eſt atq; la
boris:quotidie.ſ.exire & haurire etiam de manifeſtis riuu
lis ſcripturarū:& ex eis ſingulorū neceſſitatibꝰ inſeruire:
ut abſq; ſuo labore qſq; ueſtrū ꝑſto habeat aquas ſpūales
ad oē opꝰ:uerbi grā:ad lauādū:ad potādū:ad ciboscoquē
Ioan,13. dos. Eſt nimirū aqua ſapiæ ſalutaris ſermo diuinꝰ nō mō
potās,ſed & lauās,dicēte dño. Et uos mūdi eſtis ꝓpter ſer
monē quē locutus ſum uobis. Sed & crudos carnis cogi-
ꝑs.38. tatus igne ſpūſſcti accēdēte coqui diuinum eloquium:ac
uertit in ſenſus ſpūales & cibos mētis:ita ut dicas. Conca
luit cor meum intra me,& in meditatione mea exardeſcet
ignis. Qui mēte ſanè puriori per ſeipſos apphēdere ſubli
miora ſufficiūt quàm ꝑ nos ꝑferant,non ſolū nō ꝓhibeo,
ſed & multū cōgratulor,dū & ipi nos patiātur ſimplicio-
ra ſimplicioribꝰ miſtrare. D Quis dabit mihi ut oēs pro
phetēt? Vtinā mihi neceſſe nō eſſet ī his occupari. Vtinā
aut alteri cura incūberet iſta,aut certè(qđ mallem)nemo
in uobis eſſet qui ea indigeret,eſſentq; oēs docibiles dei,
& ego poſſem uacare & uidere qm̄ ſpōſus eſt deus. Nunc
uerò quem nīmc interim non dico intueri ſed ne inquire
re quidē licet(qđ ſine lachrymis nō loquor)regē ī deco
re ſuo ſedentē ſup cherubin ſup ſoliū excelſum & eleuatū
in ea forma quæ æqlis patri in ſplēdoribꝰ ſctōrum añ luci
ferū genitus eſt,in qua & ſemꝑ deſiderant angeli eū pro-
ſpicere,deū apud deū,ipm ſaltem hoīem(homo hoībꝰ lo-
quor(ſm eam formā in qua ut ſe manifeſtum nimia ſua di
gnatione & dilectione preberet:minoratus ab angelis in
ſole poſuit tabernaculum ſuū,tanquā ſponſus ꝓcedēs de
thalamo ſuo. Suauē magis quàm ſublimē:& unctū non al
tū loquor:qualē deniq; ſpūs dñi unxit:& miſit euāgeliza
re pauperibus:mederi cōtritis corde,ꝑdicare captiuis in-
dulgentiam,& clauſis apertionē,ꝑdicare annū placabilē
dño:Saluo igitur cuiq; qđ fortè ſublimius ſubtiliuſq; de
ſpōſi unguētis ſpeciali munere ſentire ſibi & experiri do-
natū eſt,ego quod de cōi accepi ꝓfero in cōe. Ipē ſiquidē
fons uitæ,ipſe fons ſignatꝰ,de intra ortū cōcluſum erum
pens per os pauli fiſtulam ſuā:tanquā uerè illa ſapientia q̄
iuxta beati Iob ſententiam trahitur de occultis,in qua
tuor ſeſe riuos effudit,& deriuauit in plateas:ubi uideli
cet & aſſignat nobis eum factum à deo ſapientiam & iu-
ſtitiā.& ſanctificationē,& redemptionē. Ex his utiq; qua
tuor riuis tanquā ꝑcioſiſſimis unguētis(nil enim obſtat
utrunq; intelligi,& aquā & unctionē:aquā qa mundant,
unctionē quia fragrant)ex his inquā quatuor ꝑmiſſis tā-
quā unguentis ꝑcioſiſſimis ſup mōtes aromatum de cœle
ſtibus ſpeciebus confectis,tanta eccl'iæ nares odoris ſua-
uitas repleuit,ut mox à quatuor mundi partibus excita-
3.Re,10. ta illa dulcedine,ſupernū ꝓperaret ad ſpōſum, tanquā ue
rè illa regina auſtri,feſtinās à finibꝰ terræ audire ſapiētiā
Salomonis,opinionis ſiquidē odore prouocata. B Sa-
nè & eccl'ia non ante currere ualuit in odore ſui Salomo-
nis:quouſq; is qui ab æterno ex patre ſapīa erat:factus eſt
ei in tp̄e à patre ſapīa quo ipſiꝰ odorē percipere poſſet,
Sic iuſtitia:ſic ſanctificatio:ſic & redēptio nihilominus ei
factꝰ eſt:ut horū quoq; in odore currere poſſet:cum hæc
æque oīa ī ſe añ oīa eēt. Nā & ī principio qdē erat uerbū Ioan,1.
ſed tūc demū ad uidendū ipm paſtores uenerunt feſtinan
tes::cū nūciatū eſt factum. Deniq; & loquunt adinuicem. Lucæ,2.
Tranſeamus uſq; bethleē & uideamꝰ hoc uerbū qđ factū
eſt:qđ fecit dñs,& oñdit nobis. Et ſeqt:qa uenerūt feſtinā
tes:Prius non ſe mouebāt:dū uerbū erat tm̄ apud deū. At
ubi uerbū qđ erat factū eſt:ubi hoc dñs fecit & oñdit:tūc
uenerūt feſtinātes:tūc cucurrerūt. Quō ergo in principio Ioan,1.
erat uerbū:ſed uerbū erat apud deū factū eſt aūt quatenꝰ
eſſe inciperet & apud hoīes:ſic nihilominus in principio
ſapīa erat,erat iuſtitia:erat ſanctificatio & redemptio:ſed
angelis,ut eſſet & hoībus:fecit eum hæc oīa pater:& fecit
qđ pr̄. Deniq; qui factus eſt,inqt,nobis ſapīa à deo,& nō
ait ſimplr̄:q factus eſt ſapīa,ſed qui factus eſt nobis ſapien
tia:qm̄ qđ erat angelis factus eſt & nobis. C Et angelis
(inquis) quō redemptio fuerit:nō uideo. Nec eīm auctori
tas ſcripturarū uſpiam aſſentire uidet eos aliqn̄ aut pctō
extitiſſe captiuos,aut morti obnoxios ut neceſſariā habe
rent redēptionē,exceptis dumtaxat illis q̄ ſuperbiæ lapſu
irremediabili corruētes,redimi deinceps nō merētur. Si
itaq; angeli nunquā redēpti ſunt,alij utiq; nō egētes:alij
non ꝓmerentes:illi qdē qa nec lapſi ſunt:hi aūt qa irreuo-
cabiles ſunt:quo pacto tu dicis dñm ieſum xp̄m eis fuiſſe
redemptionem? Audi breuiter. Qui erexit hoīem lapſum:
dedit ſtanti angelo ne laberetur:ſic illum de captiuitate
eruens,ſicut hunc à captiuitate defendens. Et hac ratione
fuit æque utriq; redēptio,ſoluēs illū,& ſeruans iſtum. Li
quet ergo ſctīs angelis dñm xp̄m fuiſſe redēptionē:ſicut
iuſtitiā:ſicut ſapientiā:ſicut ſanctificationē. Et nihilomi-
nus tn̄ hæc ipſa quatuor eſſe factū ꝓpter hoīes,q̄ inuiſibi
lia dei nō niſi per ea q̄ facta ſunt intellecta conſpicere ꝑn̄t.
Sic ergo oē qđ erat angelis,factus eſt nobis. D Quid? Roma,1.
Sapientia,iuſtitia,ſanctificatio,redemptio. Sapientia in
prædicatione,iuſtitia in abſolutione peccatorū,ſanctifica
tio in cōuerſatione quā habuit cū pctōribus:redēptio in
paſſione,quā ſuſtinuit pro pctōribus. Vbi ergo hæc àdeo
factus eſt,tunc eccleſia odorē ſenſit,tunc cucurrit. Vide iā
quadrifariam unctionem:uide affluentiſſimam atq; inæſti
mabilem ſuauitatem eius:quem unxit pater oleo lætitiæ
præ cōſortibus ſuis. Sedebas ô homo in tenebris & in
umbra mortis,per ignorantiam ueritatis. ſedebas unctus
cathenis delictorum. Deſcēdit ad te in carcerem,non ut
torqueret,ſed ut erueret de poteſtate tenebrarū. Et prīo
quidē ueritatis doctor depulit umbram ignorantiæ tuæ,
luce ſapientiæ ſuæ. Per iuſtitiā deinde quæ ex fide eſt ſol-
uit funes peccatorum,gratis iuſtificans peccatorem. Quo
gemino beneficio impleuit ſermonē illum ſancti Dauid. ꝑs,145.
Dominus ſoluit compeditos,dominus illuminat cæcos.
Addidit quoq; ſancte inter peccatores uiuere:& ſic trade
re formam uitæ:tanquam uiæ qua redires ad patriam. Ad
cumulum poſtremo pietatis tradidit in mortem animam
ſuam,& de proprio latere protulit pretium ſatisfactionis
quo placaret patrem,per quod illum planè ad ſe uerſicu-
lum traxit. Apud dñm miſericordia:& copioſa apud eum ꝑs,129.
redemptio. Prorſus copioſa,quia non gutta ſed unda ſan
guinis largiter per quinq; partes corporis emanauit. B
Quid tibi debuit facere & nō fecit? Illuminauit cæcū,ſol
uit uinctum,reduxit erroneū,recōciliauit reum. Quis nō
poſt illum libenter atq; alacriter currat,qui & ab errore li
berat,& errata diſſimulat,qui deinde merita uiuendo tra
dit,præmia moriendo cōquirit? Quam excuſationem ha-
bet qui in odore horum unguentorum non currit,niſi ad
quem forté odor minime peruenit? Sed eīm in oēm terrā
exiuit odor uitæ,quoniam mīa dñi plena eſt terra,& miſe
rationes eius ſuper omnia opera eius. Ergo qui uitalem
hanc ſparſam ubiq; fragrantiam nō ſentit,& ob hoc non
currit:aut mortuus eſt,aut putidus. Fragrantia fama eſt,
præuenit opinionis odor:excitat ad currendum: perdu-
cit ad unctionis experimentum, ob brauium uiſionis.

ṗs.74 Vox una lætantiũ:oĩm peruenientium.Sicut audiuimus:
ſic uidimus in ciuitate dñi uirtutũ. Oĩno propter mãſue
tudinẽ q̃ in te ꝑ̃dicatur currim⁹ poſt te dñe ieſu:audiẽtes
ꝙ nõ ſpernas pauperẽ:pctõrem nõ horreas. Non horrui-
ſti cõfitentẽ latronẽ,nõ lachrymantẽ peccatricẽ,non cha-
naneã ſupplicantẽ:non deprehenſam in adulterio:non ſe
dentẽ in theloneo:non ſupplicantẽ publicanũ:non negã
tem diſcipulũ,nõ perſecutorẽ diſcipulorũ:non ipſos cru
cifixores tuos.In odore horum currimus.Porrò ſapiẽtiæ
tuæ odorem ex eo percipimus quod audim⁹:quia ſi quis
indiget ſapientia,poſtulet eam à te,&dabis ei.Aiũt ſiqui
Iaco.1. dem ꝙ des omnibus affluenter,& non improperes.At ue
rò iuſtitiæ tuæ tanta ubiq; fragrantia ſpargitur:ut nõ ſo-
lum iuſtus:ſed etiam ipſa dicaris iuſtitia,& iuſtitia iuſtifi-
cans,Tam ualidus deniq; es ad iuſtificandum,quàm mul-
tus ad ignoſcendũ.Quãobrẽ quiſquis pro peccatis com-
punctus eſurit & ſitit iuſtitiam credat in te qui iuſtificas
impium,& ſolam iuſtificatus per fidem:pacem habebit ad
deũ.Sanctitatẽ quoq; ſuauiſſime & copioſiſſime tua redo
let non ſolũ conuerſatio ſed& cõceptio.Pctm̃ ſiquidẽ nõ
cõmiſiſti:nec contraxiſti. Qui ergo iuſtificati à peccatis
ſectari deſiderãt deliberãtq; ſanctimoniam,ſine qua nemo
uidebit deũ audiant te clamantem. Sancti eſtote:qm̃ ego
Leui.16. ſanctus ſum.Cõſiderẽt uias tuas,& diſcãt à te qa iuſtus ſis
ṗs.144. in omnibus uijs tuis,& ſanctus in oĩbus operibus tuis.Iã
redemptionis odor quantos currere facit?Cũ exaltaris à
Ioan.12. terra,tunc prorſus oĩa trahis ad teipſum. Paſſio tua ulti-
mũ refugiũ:ſingulare remediũ,deficiente ſapientia:iuſti-
tia non ſufficiente,ſanctitatis ſuccũbentibus meritis:illa
ſuccurrit. Quis enim de ſua uel ſapiã uel iuſtitia uel ſan-
ctitate præſumat ſufficientiã ad ſalutẽ?Nõ ꝙ ſufficientes
inquit,ſim⁹ cogitare aliqd à nobis tanquã ex nobis:ſed
2.Cor.3 ſufficiẽtia noſtra ex deo eſt.Itaq; cũ defecerit uirtus mea:
non cõturbor,nõ diffido,ſcio qd faciã. Calicem ſalutaris
ṗs.115. accipiam,& nomen dñi inuocabo.Illumina oculos meos
dñe,ut ſciã qd acceptũ ſit coram te oĩ tempore & ſapiens
ṗs.34. ſum.Delicta iuuẽtutis meæ,ignorantias meas ne memini
Roma8. neris,& iuſtus ſum.Deduc me dñe in uia tua,& ſctũs ſum:
Veruntamen niſi interpellet ſanguis tuus pro me,ſaluus
nõ ſum. A Pro his oĩbus currimus poſt te,dimitte nos
qa clamamus poſt te.Nec currimus æqualiter oẽs in odo-
re oĩm unguentorũ:ſed uideas alios uehemẽtius ſtudijs
fragrare ſapientiæ:alios magis ad pœnitentiam ſpe indul
gentiæ animari,alios amplius ad uirtutũ exercitium:ui-
tæ & conuerſatiõis eius:prouocari exemplo,alios ad pie
tatem paſſionis memoria plus accendi. Putamus nos de
Ioan.3. ſingulis poſſe reperire exempla? Currebant in odore ſa-
pientiæ qui miſſi fuerant à phariſæis:cũ reuerſi dicerent.
Luc.7. Nũquã homo ſic locutus eſt:utiq; admirãtes doctrinam
& confitentes ſapientiã. Currebat in hocipſo odore ſan-
ctus Nicodemus qui ueniens ad ieſum nocte:in ſplendo-
re multo ſapiẽtiæ,de multis quippe inſtructus edoctusq;
receſſerit.Verũ in odore iuſtitiæ cucurrit Maria magda-
lena,cui dimiſſa ſunt peccata multa,quoniam dilexit mul
tum.Iuſta profectò & ſancta:& non iam peccatrix quẽad
modum phariſæus exprobrabat:neſciens iuſtitiã ſeu ſan-
ctitatem dei eſſe munus,non opus hominis,& quia non
modo iuſtus ſed & beatus cui non imputabit dñs pctm̃.
An oblitus erat quomodo uel ſuã ipſius uel alterius cor-
poralẽ tangendo leprã fugarat nõ cõtraxerat? Sic tactus
à peccatrice iuſtus iuſtitiam impertit,non perdit,nec ſor-
de peccati qua illã mundat ſe inquinat.Cucurrit & publi
canus qui cũ ꝓpiciationẽ peccatis ſuis humiliter implo-
raret,deſcendit iuſtificatus,teſte ipſa iuſtitia.Cucurrit pe
trus,q lapſus fleuit amore,quatenus culpam dilueret,re-
cuperaret iuſtitiam.Cucurrit Dauid qui reatũ agnoſcẽs
& cõfitens audire meruerit.Et dñs tranſtulit à te peccatũ
tuũ.Porrò in ſanctificationis odore Paulus currere ſeſe
teſtat:cum xp̃i ſe imitatorẽ eſſe glorietur dicens ad diſci
Philip.3 pulos.Eſtote imitatores mei ſicut& ego xp̃i.Cucurrerũt
Matt.10 & oẽs qui aiebant,Ecce nos reliquim⁹ oĩa & ſecuti ſum⁹
te.Deſiderio qppe ſequendi xp̃m reliquerãt oĩa. C Hor
tatur gñaliter uniuerſos ad eundẽ odorẽ iſta ſnĩa.Qui ſe
dicit in xp̃o manere:debet ſicuti ille ambulauit & ipſe am
bulare.Iam qui in odore cucurrerint paſſionis:ſi audire
uis:uniuerſos martyres accipe.En quatuor unguenta aſſi
gnata habetis:primũ ſapientiæ: ſecundũ iuſtitiæ:tertium
ſanctificatiõis:quartum redemptionis.Tenete noĩa:per-
cipite fructũ,& cõpoſitionis modũ uel numerũ ſpecierũ
q̃bus cõfecta ſunt nolite requirere.Nõ em̃ facile in ſponſi
unguentis hæc ꝑ̃ſto eſſe pñt nobis,quẽadmodum in ſupe
rioribus illis ſpõſæ fuerunt.In xp̃o nempe rerum plenitu
do eſt,ſine numero & ſine modo.Nam & ſapientiæ eius ṗs.46.
non eſt numerus,& iuſtitia ipſius ſicut montes dei,ſicut Pſal.35.
mõtes æterni:& ſanctitas ſingularis & redemptio inexpli
cabilis. D Dicendum & hoc:quia fruſtra huius ſeculi ſa
pientes de quatuor uirtutibus tã multa diſputauerũt:q̃s
tñ apprehendere oĩno nequerunt:cum illũ neſcierint qui
factus eſt nobis à deo ſapientia,docens prudentiã,& iuſti
tia delicta donans,& ſanctificatio,in exemplũ tẽperantiæ
continenter uiuẽs,& redemptio in exemplum patientiæ
fortiter moriens.¶Forſitan dicit aliquis.Cætera bñ con
ueniunt:ſed ſanctificatio ad tẽperantiã minus proprie re-
ferri uidet.Ad quod reſpondet primũ:id eſſe cõtinẽtiam
quod tẽperãtiã.Deinde uſitatũ in ſcripturis ſanctificatio
nem pro cõtinentia ſeu munditia poni.Deniq; quid ille
apud Moyſen tã crebræ ſctĩficatiões alid erãt,quàm q̃dã
purificationes hoĩm tẽperantiũ ſe è cibo,à potu,à concu-
bitu:hiſq; ſimilibus? Sed audi ip̃m ꝑ̃cipue apl̃m quàm fa-
miliare habeat,uel uti uel uſurpare ſanctificationẽ in hoc
ſenſu.Hæc eſt,inquit,uoluntas dei ſanctificatio ueſtra:ut 1.The.4
ſciat unuſquiſq; ueſtrũ ſuum uas poſſidere in ſanctificatio
ne,& non in paſſione deſiderij.Item.Non enim uocauit Ibidem.
nos deus in immunditiam,ſed in ſanctificationem.Liquet
ꝙ ſanctificationẽ ꝓ tẽperantia ponit.Educto itaq; in lucẽ
quod ſubobſcurũ uidebatur,redeo ad id unde digreſſus
eram.Quid uobis cũ uirtutib⁹,qui dei uirtutẽ xp̃m igno
ratis.Vbi nam quæſo uera prudẽtia niſi in xp̃i doctrina?
Vñ uera iuſtitia niſi de xp̃i mĩa? Vbi uera temperantia ni
ſi in xp̃i uita? Vbi uera fortitudo niſi in xp̃i paſſione? So
li ergo qui eius doctrina imbuti ſunt,prudentes dicendi
ſunt:ſoli iuſti:qui de eius mĩa ueniam pctõrum conſecuti
ſunt,ſoli temperantes,qui eius uitam imitari ſtudent,ſoli
fortes q ei⁹ patiẽtiæ documẽta fortiter in aduerſis tenẽt.
In caſſum proinde quis laborat in acquiſitione uirtutum
ſi aliunde eas ſperandas putat quàm à domino uirtutum:
cuius doctrina ſeminarium prudẽtiæ:cuius miſericordia
opus iuſtitiæ,cuius uita ſpeculũ temperantiæ:cuius mors
inſigne eſt fortitudinis.Ipſi honor & gloria & in ſecula ſe
culorum Amen.

De tribus modis contemplationis circa deũ ſub figura trium cellarum. Sermo.XXIII. B

INtroduxit me rex in cellaria ſua. Ecce unde Cañ.1.
odor,ecce quo curritur:dixerat quo currẽdum
& in quo currendum:ſed quo currendum eſſet
non dixerat.Ergo ad cellaria curritur,& currit
in odore qui ex ipſis procedit,ſpõſa illum ſolita ſua ſaga-
citate præſentiente & cupiente in ipſius plenitudinem in
troduci.Verũ de cellarijs his quid ſentiendum putamus?
Cogitemus ea interim loca quædam redolẽtia penes ſpõ-
ſum:plena odoramentis:referta delitijs. In iſtiuſmodi
nempe officina potiora quæq; ex horto ſiue ex agro ſeruã
da reponuntur.Illuc ergo pariter currunt.Qui? Spiritu
feruentes animæ.Currit ſponſa,currunt adoleſcentulæ,
ſed quæ amat ardentius,currit uelocius,& citius per-
uenit.Perueniens non dico repulſionem:ſed nec cuncta-
tionẽ patitur.Sine mora aperitur ei:tanquam domeſticæ:
tanquã chariſſimæ,tanquã ſpecialiter dilectæ,& ſingula-
riter gratæ.Adoleſcentulæ autem quid? Sequuntur à lõ-
ge.Neq; em̃ cũ adhuc infirmæ ſint pari poſſunt deuotiõe
cum ſponſa currere,nec ipſius oĩno imitari deſiderium &
feruorem,ideoq; tardius peruenĩẽtes,foris remanent.At
charitas

charitas ſpõſæ non quieſcit neq; inſoleſcit(ut aſſolet)ſuc
ceſſibus ſuis ut eas obliuiſcatur,cõſolans magis& hortãs
ad patientiam:quatinus æquanimiter & ſui ferant repul-
ſam,& illi⁹ abſentiã.Deniq; & nũtiat eis gaudiũ qd per-
cepit,nõ ob aliud ſanè:niſi ut ſibi cõgaudeãt,dũ confidãt
minime alienũ fore à ſe quicqd grĩæ matri acceſſerit.Nam
nec illa ita proficere curat quo ipſarũ negligat curã:nec
iuuandos ſuos ꝓfectus putat illarũ damno.Quocũq; pro
inde meritorũ ꝓ̃rogatiua tollatur ab illis:charitate abſq;
dubio,& pia ſolicitudine neceſſe eſt eã ſemper eſſe cum il
lis.Oportet deniq; eã ſpõſum ſuũ imitari.& petentem ni-
mirum cælos,&nihilominus in terris cũ ſuis ſe fore uſq;
ad cõſummationẽ ſeculi pollicentẽ.Sic & iſta quãtumuis
ꝓficiat,quãtũlibet promoueat,cura prouidentia atq; affe
ctu ab his q̃s in euangelio genuit nũquã amouet,nunquã
ſua uiſcera obliuiſcitur.Dicat itaq; eis.Gaudete,cõfidite.
Cañ.1. D Introduxit me rex in cellaria ſua,putate& uos pariter
introductas.Sola introducta uideor,ſed ſoli non prode-
rit.Veſtrum oĩm eſt meus oĩs profectus,uobis proficio,
uobiſcũ partiar quicqd pl⁹ fortè uobis meruero.Vis in-
dubitanter ſcire qa in hoc ſenſu &affectu locuta ſit.Audi
Ibidem. quid illæ reſpõdeant.Exultabimus & lætabimur in te.In
te inquiunt exultabimus & lætabimur nam in nobis nec
Ibidem. dum meremur.Et addunt. Memores uberum tuorũ:hoc
eſt æquanimiter ſuſtinemus dum uenias ſcientes te plenis
ad nos reuerſuram uberibus.Tunc nos confidimus exul-
tare & lætari,memores interim uberum tuorũ. Quod ad
Ibidem. iungunt ſuper uinũ,ſignificãt ſe adhuc quidẽ pro ſui im-
perfectione carnaliũ deſideriorũ(q̃ uino deſignantur)re
cordatione pulſari,uinci tñ eadẽ deſideria memoria abũ-
dantiæ ſuauitatis,quã iã ex uberib⁹ fluentẽ expertæ ſunt.
Dicerẽ de uberibus,ſi nõ me ſatis dixiſſe ſuperi⁹ meminiſ
ſem.Nũc uerò uides quõ de matre ꝑ̃ſumunt,quõ eius lu-
cra & gaudia ſua reputant,ꝓpriæ repulſæ iniuriam illius
introductione cõſolãtes.Minime ita cõſiderẽt niſi matrẽ
agnoſcerẽt. A Audiant hoc ꝑ̃lati qui ſibi cõmiſſis ſemp
uolũt eſſe formidini,utilitati raro.Erudimini qui iudica-
tis terrã Diſcite ſubditorũ matres uos eſſe debere:nõ do
minos.Studete magis amari quàm metui.Et ſi interdũ ſe
ṗs.2. ueritate op⁹ eſt:paterna ſit nõ tyrãnica.Matres fouẽdo,
pr̃es uos corripiẽdo exhibeatis.Mãſueſcite:ponite ferita
tẽ.Suſpẽdite uerbera,producite ubera,pectora lacte pin-
gueſcãt:nõ typo turgeãt.Quid iugũ ueſtrum ſup eos ag-
grauatis:quorũ potius onera portare debetis? Cur mor-
ſus à ſerpẽte paruulus fugit conſciam ſacerdotis,ad quẽ
cũ magis oportuerat tanquã ad ſinũ recurrere matris? Si
ſpirituales eſtis inſtruite hmõi in ſpũ lenitatis,conſiderãs
Ezech.3. unuſquiſq; ſeip̃m ne & ipſe tentet. Alioquin ille in pctõ
ſuo moriet:ſanguinẽ aũt eius,ait,de manu tua requiram.
Sed hec alias. B Nunc qm̃ literæ conſequentia ex his q̃
ꝑ̃taxauimus manifeſta eſt:uideamus iam de cellarijs quid
ſpiritualiter ſentire debeamus.In cõſequentibus mentio
fit etiã de horto& de cubiculo,q̃ ambo nũc adiungo iſtis
cellarijs,& in ꝑ̃ſentẽ diſputationẽ aſſumo.Nam ſimul tra-
ctata,melius ex inuicẽ innoteſcent.Et quæramus ſi placet
tria iſta in ſcripturis ſanctis:hortũ,cellarium,cubiculũ.In
ipſis nempe libenter deum ſitiẽs aĩa uerſatur & moratur
ſciens ſe ibi abſq; dubio inuenturam quem ſitit. Sit itaq;
hort⁹ ſimplex ac plana hiſtoria:ſit cellarium moralis ſen-
Pſal.1. ſus:ſit cubiculũ arcanũ theoricæ cõtẽplationis.Et primũ
quidã hiſtoriã ad hortũ puto nõ immerito deputaui,ꝙ in
ea inueniant uiri uirtutum tanquã ligna fructifera ĩ horto
ſponſi & in paradiſo dei,de quorũ bonis actibus ac mori
bus quot ſumis exẽpla,tot carpis poma. An fortè q̃s am-
bigat dei eſſe plãtationẽ bonũ hoĩem? Audi ſctm̃ Dauid
de uiro bono quid canat.Erit,ait,tanquã lignũ qd plan-
tatũ eſt ſecus decurſus aquarũ qd fructũ ſuũ dabit in tpe
Hie.17. ſuo,& foliũ eius nõ defluet.Audi hieremiã eodẽ ſpũ con
cinentẽ,& eiſdem penè uerbis.Erit tanquã lignũ,inquit,
qd plantatũ eſt ſecus decurſus aquarũ,qd ad humorem
mittit radices ſuas,& nõ timebit cũ uenerit æſtus,Itẽ pro
pheta.Iuſtus ut palma florebit,& ſicut cedrus libani mul ṗs.91.
tiplicabit.Et de ſeipſo.Ego aũt ſicut oliua fructifera in do ṗs.51.
mo dei. C Eſt ergo hiſtoria hortus,&ipſa tripertita.Cõ-
tinet nãq; in ea cæli & terræ creatio,recõciliatio,& repa-
ratio.Creatio quidẽ tanquã horti ſatio ſiue plãtatio. Re-
cõciliatio aũt quaſi germinatio ſatorũ uel plãtatorũ.Tẽ-
pore nempe ſuo rorantib⁹ cælis deſuper & nubibus pluẽ Eſa.45.
tibus iuſtũ:aperta eſt terra,& germinauit ſaluatorem,per
quẽ facta eſt cæli terræq; recõciliatio.Ipſe eſt em̃ pax nr̃a Ephe.2.
qui fecit utraq; unũ,pacificãs in ſanguine ſuo q̃ in terris
ſunt & q̃ in cælis.Porrò reparatio futura eſt in fine ſeculi.
Erit em̃ cælũ nouum & terra noua,& colligẽtur boni de
medio malorũ,tãquã fructus de horto in dei prõptuaria
reponendi.In die illa erit(ut ſcriptũ eſt)germẽ dñi in ma
gnificentia & gloria & fructus terræ ſublimis.Habes igi- Eſa.4.
tur tria tẽpora in horto hiſtorici ſenſus.In morali quoq;
diſciplina tria æque aduertere eſt:cellas quaſi tres in cel-
lario uno.Et idcirco forſitã pluraliter cellaria dixit,& nõ
cellarium,cellarũ uidelicet hunc numerum cogitans.In-
fra deniq; introductã ſe gloriat in cellã uinariã. D Nos Prou.9.
ergo quia legimus,da occaſionem ſapienti & ſapientior
erit habẽtes occaſionẽ ex uocabulo,quod ſpũſſanct⁹ cel-
læ huic cenſuit imponendũ,reliquis quoq; duabus nomi
na imponamus.Aromaticam uni,& unguentariam alteri.
Cauſas horũ uocabulorũ uidebimus poſtea.Nũc aũt ad-
uerte cũcta apud ſponſum ſalubria:cuncta ſuauia reperiri
uinũ unguenta aromata.Vinum(ſcriptura teſte)lætificat
cor hoĩs.Exhilarari nihilominus faciẽ in oleo legis,quo
utiq; puluis pigmẽtorũ infunditur ut unguenta fiãt.Aro
mata non modo grata ſuauitate odoris,ſed ui quoq; me- ṗs.103.
dendi utilia ſunt.Merito ſe introductam illuc exultat ſpõ
ſa,ubi tanta redundat ubertas gratiæ.Sed habeo & alia
nomina:puto & euidentiorẽ ſui gerentia rationem.Et ut
ſuo ordine nominentur,primã nuncupauerim diſciplinæ,
ſecundã naturæ:poſtremam gratiæ.In priori diſcis iuxta
ethicæ partis rõnẽ inferior eẽ,in ſequẽti par:in poſterio-
re ſuperior,hoc eſt ſub alio,cum alio,ſuper alium.Vel ſic.
Subeſſe,coeſſe,præeſſe,Primo ergo diſcis eſſe diſcipulus,
ſecundo ſocius,tertio & magiſter.Equidem omnes homi
nes natura æquales genuit.At quoniam bono naturæ in
moribus ſuperpia de prauato,facti ſunt homines æquali-
tatis impatientes:contendentes inuicẽ ſuperiores conſti-
tui,atq; alterutrum ſupergredi cupiẽtes,& inanis gloriæ
cupidi,inuicem inuidentes,inuicem prouocantes.Primo
omnium in cella priori iugo diſciplinæ inſolentia morum
domanda eſt,quouſq; duris ac diutinis ſeniorum attrita le
gibus humilietur,& ſanetur ceruicoſa uoluntas:bo-
numq; in ſe naturæ quod ſuperbiendo amiſerat,obedien
do recipiat,dum ſolo iam naturali affectu,non metu di-
ſciplinæ cum uniuerſis naturæ ſuæ ſocijs,id eſt cum omni
bus hominibus ſocialiter quantum in ſe eſt:quieteq; ſeſe
habere didicerit,in cellam tandem naturæ tranſiens expe
riensq; quod ſcriptum eſt.Ecce quàm bonum & quàm io ṗs.132.
cundum habitare fratres in unum,ſicut unguentum in ca
pite C Accedit nimirum diſciplinatis moribus tanquã
tritis ſpeciebus oleum lætitiæ bonum naturæ,& fit un-
guentum bonum atq; iocundum.Quo quaſi unctus red-
ditur homo ſuauis & mitis,homo ſine quærela,neminem
circumueniens,neminem concutiens,neminem lædens,
nemini ſe ſuperextollens aut præferens:inſuper & liben-
ter communicans in ratione dati & accepti.Puto ſi bene
intellexiſti utriuſq; cellæ proprietates,nõ incongrue me
hanc unguentariam:illam aromaticam appellaſſe teſtabe-
ris.In illa deniq; ſicut pigmentorum uires atq; fragran-
tiam piſtili extorquet,& exigit uiolenta contuſio:ſic re-
ctorum morum elicit quodammodo & exprimit natura-
lem uim uis magiſterij & diſtrictio diſciplinæ.In hac aũt
uoluntariæ,& tanquam innatæ affectionis grata manſue-
tudo,ſponte officioſa currit inſtar planè unguenti quod
eſt in capite,ad leuem caloris tactum deſcendentis ac dif-
fluentis per totum.Itaq; in cella diſciplinæ tãquam ſiccæ

ac ſimplices aromatũ ſpecies continent,& inde aromati-
cam eam denominandã putaui.In ea uerò q̃ naturæ dicta
eſt,qm̃ iam quaſi confecta reponunt & ſeruant unguẽta,
nihilominus ex re nomẽ & ipſa accepit ut unguẽtaria nũ
cupetur.Nã uinariã quoq; cellam non aliam ſanè ſui no-
minis arbitror ferre rationem:niſi ꝙ in ea uinum zeli in
charitate feruentis reconditur.Nec debet omnino præeſ
ſe aliis qui in eam necdũ meruit introduci.Oportet pror-
2.Co.11. ſus hoc uino æſtuet q alijs præſidet:quemadmodũ doctor
gentiũ æſtuabat quando dicebat.Quis infirmatur & ego
non infirmor?Quis ſcandalizatur & ego non uror? Alio
quin improbe ſatis præeſſe affectas,quibus prodeſſe non
curas:& quorũ non zelas ſalutem,ſubiectionẽ nimis am-
bitioſe uendicas tibi.Hanc ego cellã quoq; gratiæ nomi
naui,non ꝙ abſq; gratia uel reliquas duas obtinere oĩno
quis poſſit,ſed ob plenitudinem quæ ſingulariter in iſta
percipitur.Deniq; plenitudo legis eſt charitas,& qui di-
ligit fratrem legem impleuit. D Vidiſti rõnem uocabu-
Rom.13. lorũ,uide & differentiã cellarum.Nec enim paris facilita-
tis ſeu facultatis eiuſdem eſt petulantes uagosq; ſenſus
atq; intemperãtem carnis appetitum magiſtri comprime
re metu,ad rigida diſciplinæ cohibere cenſura,& ſponta
neo affectu bene cum ſocijs conuenire,caſtigatis ſub feru
la uiuere moribus,& ſola magiſtra uoluntate gratũ pari-
bus gerere morem.Nam neq; unius rurſum quis dicat eſ-
ſe meriti unius ue uirtutis,ſocialiter uiuere & utiliter p̃eſ
ſe.Quãmulti deniq; ſub præceptore quieti uiuunt,quos
ſi iugo abſoluas uideas non poſſe qeſcere:nec ſe ullo mo-
do æqualibus ſeruare innoxios.Itemq; innumeros cer-
nes ſimpliciter ac ſine querela inter fratres conuerſari:ſu
per fratres nõ ſolum inutiliter,ſed & inſipienter & nequi
ter.Quadam ſiquidem bona mediocritate contenti ſunt
qui huiuſmodi ſunt,ſicut eis mẽſuram gratiæ partitus eſt
deus,minime ſiquidem egentes magiſtro,nec tamen ido-
nei magiſterio.Prioribus ergo ſequentes quidem in mo-
ribus antecellunt,ſed utriſq; ſuperiores exiſtunt qui ſupe
riores eſſe ſciunt.Deniq; & accipiunt in promiſſione qui
bene p̃ſunt,conſtitui ſuper oĩa bona domini ſui. At pau-
ci profecto qui utiliter,pauciores qui & humiliter p̃ſint.
Facile tamen utrũq; adimplet qui matrem uirtutũ diſcre-
tionẽ perfecte adeptus,uino nihilominus charitatis uſq;
ad contemptum propriæ gloriæ,uſq; ad ſuiipſius obliuio
nem,& non ad quærenda quæ ſua ſunt debriatur,qđ ſolo
ac miro ſpiritusſancti magiſterio intra cellam uinariã ob
tinetur.Virtus ſiquidem diſcretionis abſq; charitatis fer
uore iacet,& feruor uehemens abſq; diſcretionis tempe-
Cañ.1. ramento præcipitat.Ideoq; laudabilis cui neutrum deeſt
quatenus & feruor diſcretionẽ erigat,& diſcretio feruo-
rem regat.Ergo taliter oportet eſſe moratũ cum q præeſt.
Optimũ aũt in moribus dixerim & ſummam diſciplinæ
huius perfecte app̃hendiſſe:cui totas has cellas abſq; of-
fendiculo percurrere & circuire donatum eſt: qui in nul-
lo prorſus aut reſiſtat prioribus:aut inuideat parib⁹:aut
ſubiectis uel deſit in cura uel in ſuberbia præſit,prælatis
obediens,ſocijs cõgruens,ſubditis utiliter condeſcẽdẽs.
Quod quidem perfectionis inſigne,haud dubius ſponſæ
annuerim.Innuit hoc etiam ſermo quem dixit:quia intro
duxit me rex in cellaria ſua,dum non in unã aliquã cellã,
ſed in cellaria pluraliter ſe introductã oſtendit. C Iã ad
p̃s.93. cubiculum ueniam⁹.Quid & iſtud?Et id me preſumo ſci
re quid ſit?Minime mihi tãtæ rei arrogo experientiã,nec
glorior in prærogatiua,quæ ſoli ſeruatur beatæ ſponſæ,
cantus iuſta illud græcorum,ſcire meipſum,ut ſciam etiã
cum propheta quid deſit mihi.Tamẽ ſi nihil omnino ſci-
rem,nihil dicerem.Quod ſcio,nõ inuideo uobis nec ſub-
traho.Quod neſcio,doceat uos qui docet hominem ſciẽ-
tiam Dixi & meminiſtis:in theoricæ contemplationis ar-
cano regis eſſe quærendum cubiculum. Sed quomodo
de unguentis dixiſſe me ſcio,multa uidelicet & diuerſa
penes ſponſum ea eſſe:nec omnia præſto omnibus:ſed ſua
quibuſque pro diuerſitate indulta meritorum,ſic quoq;
non unum puto cubiculũ regi eſſe,ſed plura.Nã nec una
eſt regina profecto ſed plures,& concubinæ multæ ſunt,
& adoleſcentularũ nõ eſt numerus.Et unaquæq; inuenit
ſecretum ſibi cum ſponſo,& dicit.Secretum meũ mihi,ſe- Eſa.24.
cretum meũ mihi.Non oĩbus uno in loco frui datur gra-
ta & ſecreta ſponſi præſentia,ſed ut cuiq; paratũ eſt à pa-
tre ipſius.Nõ enim nos eum elegimus,ſed ipſe elegit nos
& poſuit nos,& ubi ab eo quiſq; poſit⁹ eſt,ibi eſt.Deniq;
mulier una compuncta ſecus pedes domini ieſu ſortita eſt
locum:cum altera ſuæ deuotionis fructum ad caput inue-
nerit:ſi tamen altera.Porrò thomas in latere:Ioannes in
pectore:Petrus in ſinu patris:Paulus in tertio cælo,ſecre
ti huius gratiam ſunt aſſecuti.Quis noſtrum digne diſtin
guere ſufficiat has uarietates meritorum uel potius præ-
miorum? Ne omnino tamẽ prætcriſſe quod ip̃i nouim⁹
uideamur,prior mulier ſtrauit ſibi in tuto humilitatis:po
ſterior in ſolio ſpei.Thomas in ſolido fidei:Ioannes in la-
to charitatis:Paulus in intimo ſapientiæ:Petrus in luce
ueritatis.Sic ergo apud ſponſum manſiones multæ ſunt:
& ſiue regina,ſiue concubina,ſiue etiã de numero ſit ado
leſcentularum,congruum quæq; pro meritis accipit ibi
locum,terminumq; quouſq; liceat ſibi contemplando p-
cedere,& introire in gaudiũ domini ſui,& rimari dulcia
ſecreta ſponſi quod ſuo loco diſtinctius quantum digna-
bitur ipſe ſuggerere demonſtrare conabor. A Nunc ue-
rò id noſſe ſufficiat:nulli adoleſcentularum,nulli concu-
binarum,nulli uel reginarum patere omnino acceſſum ad
ſecretum illud cubiculi,quod ſuæ illi columbæ formoſæ:
perfecte uni unicum ſponſus ſeruat.Vnde nec ego ſanè in
dignor:ſi non ad illud admittor,p̃ſertim cũ conſtet mihi
ne ipſam quid ſponſam interim adhuc ad oẽ qđ uult per
uenire ſecretũ.Deniq; & flagitat indicari ſibi ubi paſcat Cañ.1.
ubi cubet in meridie.Sed audite quouſq; p̃uenerim aut
me p̃ueniſſe putauerim.Nec em̃ iactantiæ deputandũ eſt:
qđ in ueſtros pãdo profectus.Eſt locus apud ſponſum de
quo ſua iura decernit,& diſponit conſilia ipſe uniuerſita
tis gubernator:leges conſtituens oĩ creaturæ,pondus &
menſuram & numerum.Et locus iſte altus & ſecretus,ſed
minime quietus Nam & ſi ipſe quantum in ſe eſt diſponit
oĩa ſuauiter,diſponit tñ & contemplantẽ qui fortè eo lo-
ci peruenerit,quieſcere nõ permittit:ſed mirabiliter quã
uis delectabiliter rimantẽ & admirantem fatigat redditq;
inquietum.Pulchrè utrumq; in cõſequentib⁹ ſponſa ex-
primit,& delectationem uidelicet iſtiuſmodi contempla-
tiõis,& inquietudinem:ubi & ſe dormire,& cor ſuũ uigi
lare fatetur.Nam in ſomno quidẽ ſuauiſſimi ſtuporis pla-
cideq; admirationis ſentire quietem,in uigilijs uero in-
quietæ nihilominus curioſitatis ac laborioſæ exercitatio
nis pati ſe fatigationẽ ſignificat.Hinc beatus Iob.Si dor Iob.7
miero,ait:dico quando conſurgam,& rurſus expectabo
ueſperam. Sentis ne in his uerbis ſanctam animam uelle
interdum moleſtam quodammodo declinare ſuauitatem,
eandemq; rurſum ſuauem moleſtiam affectare? Non enim
dixiſſet,quando conſurgam,ſi ex toto ei quies illa ſuæ cõ
templationis placuiſſet,ſed & ſi ex toto diſplicuiſſet,non
denuo expectaſſet horam quietis,id eſt ueſperam.Nõ igi
tur locus eſt iſte cubiculi,ubi nequaquam per omnẽ mo-
dum quieſcitur. C Eſt item locus de quo ſuper rationa-
lem reprobam quidem creaturam,immobilis uigilat ſe-
cretiſſima & ſeueriſſimma animaduerſio iuſti iudicis dei:
terribilis in conſilijs ſuper filios hominum.Cernitur,in-
quam,à timorato contemplatore hoc loco de⁹:iuſto ſed
occulto iudicio ſuo,reproborũ nec diluens mala,nec ac-
ceptans bona,inſuper & corda indurans:ne fortè dolcãt
& reſipiſcant & conuertant,& ſanet eos Et hoc nõ abſq;
certa & æterna ratione:quod tanto formidoloſius cõſtat
eſſe,quanto immobilius fixum extat in æternitate.Pauen
dum ualdequod in propheta de huiuſmodi legimus:ubi
loquens ad angelos ſuos deus,ſic ait.Miſereamur impio. Eſa.56.
Quibus pauentibus atq; quærẽtibus,non ergo diſcet fa-
cere iuſtitiam? Non,inquit,ſubdensq; cauſam,in terra,
ait,ſanctorum

ait,ſctõrũ iniqua geſſit:& nõ uidebit gloriam domini.Ti-
Eſai.26. meãt clerici:timeãt miniſtri ecclĩæ qui in terris ſanctorũ
quas poſſident:tã iniqua gerunt,ut ſtipendijs q̃ ſufficere
debeant minime cõtenti,ſuperflua qbus egeni ſuſtentan
di forent:impie ſacrilegeq; ſibi retineant,& ĩ uſus ſuæ ſu
perbiæ atq; luxuriæ uictũ pauperũ cõſumere non uerean
tur,duplici profectò iniquitate peccantes,ꝙ & aliena diri
piunt,& ſacris in ſuis uanitatibus & turpitudinibus abu-
tuntur.D Talib⁹ ergo cũ imp̃ſentiarũ parcere ac miſereri
ne in æternũ parcat:cui⁹ iudicia abyſſus multa aduetit:
quis hoc loco requiem q̃rat? Habet hæc uiſio tremorẽ iu
dicij:non ſecuritatẽ cubiculi.Terribilis eſt locus iſte & to
tius expers qetis.Totus inhorrui ſi qñ in eũ raptus ſum:
Eccſ.9. illã apud me replicans cum tremore ſñiam.Quis ſcit ſi eſt
Iob.13. dignus amore an odio? Nec mirũ ſi titubo ego ibi (foliũ
p̃s.72. utiq; qđ à uento rapit & ſtipula ſicca) ubi & maximus il
Ibidem. le cõtemplator ſuos quoq; fatetur penè motos fuiſſe pe-
des,penè effuſos greſſus.Et dicebat.Zelaui ſup iniquos,
pacẽ pctõrũ uidens. Quare? In labore,inquit,hoĩm non
ſunt,& cũ hoĩbus nõ flagellabunt.Ideoq; tenuit eos ſup
bia,ne humilient ad pœnitentiã ſed damnẽt ꝑpter ſuper
biã,cũ ſuperbo diabolo & angelis eius.Nã qui in labore
hoĩm non ſunt:in labore dæmonũ profecto erunt: dicẽte
iudice,Ite maledicti in ignẽ æternũ:qui paratus eſt diabo
Mat.25 lo & angelis eius.Eſt tamẽ dei locus & iſte,planè nõ aliud
Geñ.26 quàm domus dei & porta cæli.Hic nempe timeri diſcitur
p̃s.110. deus.Hic ſctm̃ & terribile nomen eius,& tãquam ingreſ-
Eccl̃.1. ſus gl̃iæ.Initiũ planè ſapientiæ timor dñi.Nec te moueat
ꝙ initiũ ſapientiæ huic demũ loco dederim & nõ priori.
Ibi quippe in quodã quaſi auditorio ſuo docẽtem de oĩ-
bus magiſtrã audimus ſapientiã:hic & ſuſcipimus.Ibi in-
ſtruimur quidem:ſed hic afficimur.Inſtructio doctos red-
dit,affectio ſapientes. B Sol non oẽs quibus lucet etiam
calefacit.Sic ſapiẽtia multos quos docet q̃d ſit faciendũ:
non continuo etiã accendit ad faciendũ.Aliud eſt multas
diuitias ſcire.aliud & poſſidere:nec notitia diuitem facit,
ſed poſſeſſio.Sic prorſus:ſic aliud eſt noſſe deũ,& aliud ti
mere:nec cognitio ſapientẽ,ſed timor facit,qui & afficit.
Tu ne ſapientem dixeris quem ſua ſcĩa inflat? Quis illos
ſapientes niſi inſipientiſſimus dicat,qui cũ cognouiſſent
deũ:non tanquã deũ glorificauerunt,aut gratias egerũt?
Ego magis cum apoſtolo ſentio,qui inſipiẽs cor eorum
manifeſte pronũciat.Et bene initium ſapientiæ timor do
mini:quia tũc primũ deus aĩæ ſapit,cum eam afficit ad ti
Roma.1. mendũ,nõ cum inſtruit ad ſciendũ.Times dei iuſtitiã,ti-
mes potentiam,& ſapit tibi iuſtus & potens deus:quia ti
mor ſapor eſt.Porrò ſapor ſapientẽ facit,ſicut ſcĩa ſciẽtẽ
ſicut diuitiæ diuitem.Quid ergo prior locus? Tantum p̃-
parat ad ſapientiam.Illic p̃pararis:ut hic initieris.Præpa
ratio rerum cognitio eſt.Verum hanc facillime ſequit ela-
p̃s.118. tionis timor:ſi nõ reprimat timor,ut merito dicatur ini-
tium ſapiẽ timor dñi,qui ſe peſti inſipientiæ prim⁹ oppo-
nit.Ibi itaq; quidam acceſſus eſt ad ſapientiam,hic & in-
greſſus.Porrò nec hic nec ibi ſpeculãti perfecta eſt quies,
quia illic deus apparet tanquan ſolicitus,hic tanquã tur-
batus.Nõ ergo cubiculũ q̃fieris in his locis,quorũ alter
auditorium quaſi docentis,alter p̃torium iudicis magis
apparat. C Sed eſt locus ubi uerè quieſcens,& quietus
cernit deus:locus oĩno non iudicis,non magiſtri,ſed ſpõ
ſi,& qui mihi quidẽ (nam de alijs neſcio) planè cubiculũ
p̃s.31. ſit,ſi quando in illum contigerit introduci.Sed heu rara
Roma.3 hora,& parua mora. Clare ibi agnoſcit mĩa dñi ab æter-
Rom.8. no & uſq; in æternũ ſuper timẽtes eum.Et fœlix qui dice
re põt.Particeps ego ſum omniũ timẽtiũ te,& cuſtodiẽ-
tium mandata tua.Stat propoſitum dei,ſtat ſententia pa
cis ſuper timẽtes eũ,ipſorũ & diſſimulãs mala,& remune
rans bona,ut miro modo eis non modo bona,ſed & mala
cooperentur in bonum.O ſalus uerè beatus cui non im-
putauit dñs pctm̃:nã q non habuerit pctm̃,nemo.Omnes
enim peccauerunt,& oẽs egent gloria dei.Quis accuſa
bit tñ aduerſus electos dei? Sufficit mihi ad oẽm iuſtitiam
ſolum habere propitium cui ſoli peccaui.Oẽ quod mihi
p̃e nõ imputare decreuerit:ſic eſt quaſi nõ fuerit.Nõ pec-
care dei iuſtitia eſt,hoĩs iuſtitia,indulgẽtia dei.Vidi hæc
& intellexi illius ſententiæ ueritatem,oĩs qui natus eſt ex
deo,non peccat:quia generatio cæleſtis ſeruat eum. Ge-
neratio cæleſtis æterna prædeſtinatio eſt:qua electos ſuos
deus dilexit & gratificauit in dilecto filio ſuo ante mũdi
conſtitutionem:ſic in ſancto apparentes ſibi:ut uiderent p̃s.62.
uirtutem ſuam & gloriã ſuam:quo eius forent conſortes
hæreditatis:cuius & apparerent conformes imaginis A
Hos ergo aduerti quaſi nunquã peccaſſe,qm̃ & ſiqua de
liquiſſe uidentur in tempore:nõ apparent in æternitate:
quia charitas patris,ipſorum cooperit multitudinẽ pctõ-
rũ,& dixi beatos quorũ remiſſæ ſunt iniquitates:& quo- p̃s.31.
rũ tecta ſunt peccata:cum ſubito tanta mihi quoq; de me
ſuborta fiducia & infuſa lætitia eſt:quantus certè in loco
horroris:id eſt in loco ſecundæ uiſionis non præceſſerat
timor:ita ut mihi uiſus ſim tãquã unus ex illis beatis eſſe.
O ſi duraſſet.Iterum iterumq; uiſita me domine in ſaluta p̃s.105.
ri tuo:ad uidendũ in bonitate electorũ tuorũ,ad lætandũ
in lætitia gentis tuæ.O uerè quietis locus,& quẽ non im
merito cubiculi appellatione cenſuerim:in quo deus non
quaſi turbatus ira,nec uelut diſtentus cura proſpicit:ſed
probatur uolũtas eius in eo bona & beneplacens,& pfe-
cta.Viſio iſta nõ terret:ſed mulcet,inquietã curioſitatem
nõ excitat,ſed ſedat:nec fatigat ſenſus ſed trãquillat.Hic
uerè quieſcitur.Tranquillus deus trãquillat omnia:& qe
tũ aſpicere,quieſcere eſt.Cernere eſt regẽ poſt diurnas fo
renſiũ quaſi lites cauſarũ,dimiſſis à ſe turbis curarũ mole
ſtias declinãtem:petentem de nocte diuerſorium:cubicu-
lum introeuntem cũ paucis,quos hoc ſecreto & hac fami
liaritate dignatur,eo certè ſecurius quo ſecretius,quie-
ſcentem:eo ſerenius ſe habentẽ quo placidi⁹ ſolos intuen
tem quos diligit. B In hoc arcanum & in hoc ſanctua-
rium dei:ſi quẽ fortè ueſtrum aliqua hora ſic rapi & ſic ab
ſcondi contigerit:ut minime auocet aut pturbet,uel ſen-
ſus egens,uel cura pungens,uel culpa mordens:uel ea cer
tè que difficilius amouentur irruentia imaginum corpo-
rearum fantaſmata,poterit quidem hic cum ad nos redie-
rit gl̃iari & dicere.Introduxit me rex in cubiculũ ſuũ:qđ Cañ.1.
tamen an ipſum ſit de quo exultat ſpõſa:non temere affir
mauerim:Eſt tñ cubiculũ:& cubiculum regis.Quia nimi-
rũ de tribus quos triplici aſſignauimus uiſiõi:ſolus fact⁹
eſt in pace locus iſte.Vt enim aperte monſtratum eſt,& in
priori exigua,& in ſecũdo nulla percipit quies:cũ & illic
apparens dmirabilis:ad indagãdi ſtudiũ exerceat curio-
ſitatẽ,& hic innoteſcẽs terribilis:infirmitatem cõcutiat.
At uerò tertio iſto in loco non planè terribilis,nec tã ad-
mirabilis quàm amabilis apparere dignat:ſerenus & pla-
cidus,ſuauis & mitis,& multæ mĩæ omnibus intuẽtibus
ſe.Iã ut horum q̃ de cellario,horto,cubiculo,lõgiori ſunt
diſputata ſermone memoria ueſtra cõpendium teneat:me
mentote triũ temporũ,triũ meritorum,trium quaſi p̃mio
rũ.In horto aduerte tẽpora:merita in cellario:premia in
triplici illa contemplatione cubiculum inquirentis.Et de
cellario quidẽ iſta ſufficiãt.Porrò de horto uel cubiculo
ſi qua addẽda,aut alia fortè quàm dicta ſint modo aduer-
tenda occurrerint:loco ſuo non prætereamus. Sin autem
ſufficiant quæ dicta ſunt,& minime iterentur:ne unquam
in faſtidium (quod abſit) ueniant ea quæ proferuntur ad
laudem & gloriam ſpõſi eccleſiæ domini ieſu chriſti.Qui
eſt ſuper omnia deus benedictus in ſecula Amen.

Hic oſtenditur qualiter beatus Bernardus diu di
ſtulerit proſequi præſens opus propter ſchiſma qđ in
eccleſia ſuſcitauerat Petrus leonis cõtra uerũ papã in-
nocentium ſecundum tandem diuina clementia ſuffra
gante:beatus Bernardus ipſum ſchiſma ſedauit:& om-
nes eccleſiæ aduerſarios mortuo petro leone cum pa-
pa Innocentio pacificauit,& poſtmodum ad opus
hoc quod intermiſerat repedauit.

Sermo. XXIIII.